POSLEDNÍ HODINY SPASITELE

POSTNÍ KÁZÁNÍ

UPRAVIL

ARNOŠT OLIVA

CENA Kč 4·50

1936

TISKEM KNIHTISKÁRNY JANA TOMANA VE MĚSTĚ ŽĎÁŘE

POSLEDNÍ HODINY SPASITELE

POSTNÍ KÁZÁNÍ

UPRAVIL

ARNOŠT OLIVA

1936

TISKEM KNIHTISKÁRNY JANA TOMANA VE MĚSTĚ ŽĎÁŘE NA MOR.

N.: 1993.

NIHIL OBSTAT

Dr. Carolus Vrátný,
censor.

IMPRIMATUR

Prael. dr. Theophilus Opatrný,
Vicarius generalis.

Pragae, die 20. Februarii 1934.

Upraveno podle postních kázání Msgra Jakuba Obwegera.

Hodiny největší bolesti.

Ó vy všichni, kteří (kolem) jdete cestou, pohleďte a vizte, je-li bolest jako bolest má. Pláč. Jer. 1, 12.

Dobrotivý Bůh opětně nám dopřál dožíti se posvátné doby svatopostní. Církev svatá má smutek, poněvadž její božský Ženich visí na kříži krví zalitý.

Trpící a umírající Spasitel má naše srdce naplniti soucitem a bolestí nad hříchy, které způsobily toto přebolestné utrpení a hroznou smrt, duše má si zhnusiti hřích a zanechati bludných a hříšných cest. Proto Církev svatá v této době upozorňuje své děti více než jindy na kříž a Spasitele na něm přibitého, aby v lidském srdci vzbudila soucit s Kristem, připomněla povinnost díků a roznítila naprostou důvěru.

Poslechneme hlasu dobré matky, budeme vzhlížeti na kříž a rozjímati o posledních hodinách Spasitele před jeho ukřižováním. Tyto hodiny byly hodiny největší bolesti, kdy božský Trpitel mohl plným právem naříkati: „Ó vy všichni, kteří (kolem) jdete cestou, pohleďte a vizte, je-li bolest jako bolest má.“ Trpělo tělo Ježíšovo — trpěla jeho duše — trpěl jednorozený Syn věčného Otce.

1. Trpělo tělo Ježíšovo.

Pravím-li, že poslední hodiny Spasitele před jeho smrtí byly hodiny největší bolesti, jsem si plně vědom velikosti těchto slov. Lidstvo od pádu Adamova přetrpělo mnohé a mnohé bolesti a proudy hořkých slz zaplavily zemi. Člověk nemůže pochopiti, kolik bolestných nářků a strašných výkřiků zoufalství, kolik bolu a smutku zalétalo, zalétá a bude zalétati k nebesům z tohoto slzavého údolí.

A teď pohleďme na trpícího Krista! Co vidíme? Vidíme člověka, na němž „od paty do temene není nic zdravého“ (Is. 1, 6); vidíme trpitele, jenž jest „samá rána, modřina a oteklina, jenž nemá obvazku, léčení, oleje hřejivého“ (Is. 1, 6); vidíme mučedníka, jenž říci může: „Já pak spíše červ jsem nežli člověk, pohanění lidí a povrhel chátry“ (Ž. 21, 7). Vidíme hlavu trním korunovanou, oči krví podlité, obličej ranami hrubých žoldnéřů roztlučený a zkrvavený, ruce a nohy probodené, tělo bičováním rozedrané, vidíme „muže bolesti“, na němž skutečně „od paty do temene není nic zdravého“. A víš, čí jest to tělo, kdo jest ten „muž bolesti“?

Jest to, duše křesťanská, tělo tvého Spasitele, ten „muž bolesti" jest tvůj Vykupitel! Kdo dovede vypsati strašlivou bolest ve všech údech? Kde na zemi bolest jako bolest tato?

Spravedlivý Job vředy pokrytý na smetišti volá: „Cit se mnou mějte přec, cit mějte, vy moji přátelé, neboť ruka Páně dotkla se mne" (Job 19, 21). — Na kříži jest Bůh, na kříži tedy i hroznější bolesti. Spasitel spíše než Job může s kříže volati: „Cit se mnou mějte přec, cit mějte!" Nechcete-li mne milovati, přestaňte aspoň obnovovati příčinu mých bolestí! — Všichni známe tu příčinu. Jest to těžký hřích! Jenom hříchy zavinily hrozné muky Spasitele; nebýti hříchů nemusel Spasitel trpěti a umříti: „On byl raněn pro hříchy naše, roztlučen pro nepravosti naše" (Is. 53, 5). Uvědomí-li si duše tuto skutečnost, může zůstati necitelnou, může nelitovati hříchů a nečiniti pevných předsevzetí? Duše, uvažující utrpení Páně, nemůže dále Boha hříchy urážeti! „Kteří Pána milují, zachovají cestu jeho" (Sir. 2, 18), t. j. způsob života náboženskomravního, který Bůh přikazuje.

Jak jsme dosud milovali ukřižovaného Spasitele? Snažili jsme se vážně a ze všech sil hojiti jeho rány a nepůsobiti nových? Kráčeli jsme snad cestou pohodlnou a širokou, před níž Spasitel varuje, poněvadž vede ke zkáze? Korunovaly snad naše pýcha a nevěra trním hlavu Spasitele? Bičovali jsme snad jeho tělo hříchy nečistoty, napájeli snad svou nestřídmostí Spasitele octem a žlučí? Probodávali svou neposlušností Božích a církevních přikázání ruce a nohy jeho a přibíjeli na kříž? — Zkoumejme v tomto týdnu klidně a nemilosrdně život minulý, litujme hříchů srdečně a upřímně, obnovme u paty kříže lásku k Spasiteli. K této lásce jest nutná modlitba, poněvadž láska k Bohu jest nebeský dar, jehož se dostává jen těm, kteří se modlí. Vzbuzujme často tři božské ctnosti, přijímejme častěji tělo Páně, aby ukřižovaná Láska zahřála a prohřála srdce naše svatým žárem. Taková láska uchrání nás aspoň těžkých hříchů, neboť „kteří Pána milují, zachovají cestu jeho„.

2. *Trpěla duše Ježíšova.*

I největší bolesti tělesné snášíme snadněji, má-li duše svatý pokoj Boží. Tu máme klíč k tajemství, proč mnozí světci v největších bolestech zpívali a byli veselí; duše jejich neznaly bolesti a hořkosti. Spojují-li se s bolestmi tělesnými i bolesti duševní, dostupuje teploměr utrpení nejvyššího stupně nesnesitelnosti. To bylo u umírajícího Spasitele, s bolestmi tělesnými spojily se hrozné muky duševní. Nebyl ušetřen žádného utrpení. Duši sklíčují úzkost a bázeň, opovržení a opuštěnost; srdce naplňují sklíčenost a smutek. „Smutná jest duše má až k smrti", volá na počátku svého utrpení. Ten pocit sklíčenosti a smutku provází jej až do posledního dechu.

Co zavinilo tento pocit? Mnohé byly příčiny, dnes se zmíním jen o jedné. Duše Ježíšova byla smutná až k smrti nad věčnou záhubou přemnohých duší. Srdce jeho mučila myšlenka: „Jaký zisk z krve mé bude?" (Ž. 29, 10). V moře bolestí ponořeno tělo mé, svíjím se bolestí, rád to vše trpím pro vysvobození lidských duší z muk pekelných, ale jaký zisk z krve mé? Přemnozí nebudou účastni plodů tohoto utrpení. Přemnozí nebudou proudem krvé mé očištěni od hříchů svých. Poženou se v místa, kde „červ jejich neumírá a oheň nehasne" (Mr. 9, 43).

Jaký zisk z krve mé bude? Odpověď dává veliký počet lidí, kteří propadají věčné záhubě. Vševidoucí oko umírajícího Spasitele vidělo obrovské zástupy lidí, kteří svou vinou nebudou spaseni, poněvadž nechtějí slyšeti o návratu k Bohu a odmítají prostředky milosti, drahocenné plody vykoupení. Těmto nešťastníkům platí slova: „Nadarmo jsem se pachtil, na prázdno, zbytečně sílu svou jsem strávil" (Is. 49, 4). Za všecky trpím nevýslovné bolesti, za všecky umírám na kříži, všem získávám „hojnou spásu" (Ž. 129, 7), a mnozí přece se řítí do věčné záhuby. Nadarmo jsem se pachtil, zbytečně sílu svou jsem strávil. Vyciťuješ velikou bolest božského Srdce z tohoto nářku? Tato veliká duševní bolest jest pochopitelná a odůvodněná.

Čím drahocennější nějaká věc, tím i bolestnější její ztráta; čím větší oběti k získání nějaké věci, tím i těžší odloučení. — Nejdrahocennější jest lidská duše; celý svět nemá té ceny, jakou má nesmrtelná duše! Proto i Kristus pro spásu duší přinesl nesmírné oběti: „nikoli porušitelnými věcmi, zlatem neb stříbrem, nýbrž drahou krví Ježíše Krista" (1. Petr. 1, 18) jsme vykoupeni. Kdo dovede oceniti a spočítati všecky vzdechy jeho života, všecky slzy jeho, všecka slova, všecky rány jeho! A to vše pro spásu našich duší! Běda, bude-li duše naše mezi těmi, za něž Spasitel marně takové oběti přinášel!

Zcela jistě budeme náležeti k těm, za něž Kristus marně trpěl, žijeme-li ve stavu těžkého hříchu a v tomto stavu setrváváme. Uvědomíme-li si, jak hrozné by bylo věčné zavržení, kdybychom si museli stále vyčítati: Ježíš svou smrtí na kříži nebe nám otevřel a my svou vinou se trápíme v pekle, pak jistě ihned učiníme pořádek ve svém svědomí! Tento pořádek učiňme, pokud svítí slunce „času příjemného", pokud jest „den spasení", neboť Pán přijde neočekávaně, v „hodinu, kterou nevíte" (Mt. 24, 43). Běda, třikráte běda, budeme-li v tě chvíli nepřipravení.

Duše Ježíšova byla zkormoucená pro nás, poněvadž nás nekonečně miluje. Tato veliká láska Ježíšova k duším zaviňuje jeho duševní bolesti, když vidí a ví, že lidé jí neuznávají a ní i pohrdají, jest tedy duševní bolest Ježíšova bolestí zneuznané a zhrzené lásky. Jest to bolest hrozná!

Otažme se nevěsty, co srdce pociťuje, když ženich ji klame a ní pohrdá; tažme se matky, co říká srdce, splácí-li dítě všecky dary a oběti mateřské lásky chladem a nevděkem; tažme se vlastního srdce, co trpí, vidí-li, že oddanou lásku a všecky projevy a dary této lásky provázejí nevděk a nenávist. Pociťujeme jistě bolest, vidíme-li hněv a nenávist lidí, jimž jsme nikdy neublížili. Bije-li nás ten, jemuž patřilo celé srdce naše, prohlubuje se duševní bolest a zvětšuje, stává se utrpením, které nedovedeme vylíčiti. A to byl úděl Kristův na kříži! Jak miloval lidi a jaká odměna! Žádný ženich nemiluje tak své nevěsty, žádná matka svého dítěte, žádný seraf nemůže tak milovati, jak Kristus miloval nás. Projděme země, navštivme místa, kde křesťanská charita klade své oběti na oltář trpícího lidstva, prohledejme jasné prostory nebeské a nahlédněme do srdcí těch svatých, kteří na zemi sloužili jen lásce bliženské, nalezneme jistě mnoho a mnoho upřímné a veliké lásky, ale nikde nenalezneme lásky, která by se rovnala lásce Ježíšově k nám. „Větší lásku nemá nikdo nad tu, aby kdo položil život svůj za své přátele" (Jan 15, 13). Kristus dal život i za své nepřátele! Taková byla jeho láska! Všecko nám dal, všecko obětoval, poslední kapku krve vycedil, všecko jedině z čisté, nezištné lásky k nám. Mohl snad ještě něco učiniti, čeho neučinil? Více lásky nám už dáti nemohl. A jak odměňuje lid tuto lásku? Nenávistí, zuřivou nenávistí, která neustává ani ve smrti. Nejlepšího dobrodince, největšího přítele přibíjí na kříž a nedá mu pokoje ani na tom kříži! „Odplacují se mně za dobré zlým, nenávistí za mou lásku" (Ž. 108, 5). Taková láska a takový nevděk činí tento nářek pochopitelným.

Bolesti naše a bolesti Ježíšovy! Míváme veliké starosti, bolesti, utrpení, zármutek; dostavují se zklamání, nevděk, zneuznání; sklízíme věrolomnost, nevěrnost, posměch, potupu, nenávist — to jsou jen třísky z Kristova kříže, jen kapky z moře jeho utrpení. A to utrpení Páně zaviňujeme i my! Kolikráte jsme pohrdali jeho láskou pro zapovězený požitek, pro ukojení vášní! Každý těžký hřích je vzdor a neposlušnost a pohrdání Bohem. Duše křesťanská, uvědom si zlobu a následky těžkého hříchu, a pak jistě neodejdeš od obrazu Ukřižovaného bez náležité lítosti nad svou věrolomností, neopustíš domu Božího bez pevného předsevzetí hříchů se varovati jako jedovatého hada a zachovati věrnost svému Spasiteli až do smrti.

3. Velikost a hloubku utrpení Kristova seznáme, uvážíme-li, kdo umírá.

Lidé jemnocitní a něžní počiťují bolest mnohem více než lidé hrubí.

Kdo umírá na kříži? Kdo jest ten „muž bolesti", jenž jest samá rána, modřina a oteklina, na němž není „od paty

do temene nic zdravého", „kdo jest to, který jde (všecek) červený, jehožto šat je víc skropen než vinařův?" (Is. 63, 1). Nebeský Otec u řeky Jordanu a na hoře proměnění odpovídá: „Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo, toho poslouchejte" (Mt. 17, 51). Trpitel na kříži jest tedy Syn Boží!

Pro naši spásu opouští hvězdné výšiny a sestupuje v údolí slzavé, přijímá lidskou přirozenost, své člověčenství spojuje se svým božstvím v jednu božskou osobu, aby vykonal dílo jedinečné, smířil nebeského Otce a za naše hříchy dal jeho spravedlnosti patřičné zadostučinění. Božská přirozenost trpěti nemůže, a přece musíme říci, že spojením božské přirozenosti s člověčenstvím v jednu osobu bilo na kříži v „muži bolesti" božské Srdce a toto Srdce všecky ty bolesti cítilo a snášelo s celou hloubkou, mocí a silou, s celou vřelostí a vroucností i s celou nekonečností božské bytosti. Proto má utrpení Ježíšovo na kříži nekonečnou cenu, že to bylo utrpení božské osoby a proto i nekonečně veliké. Není tedy opravdu bolesti, která by se mohla rovnati bolesti Spasitele!

Ježíš nesmírně trpěl na těle, trpěl nesmírně i na duši; žádná bolest tělesná a duševní nedá se srovnati s bolestmi jeho! Spasitel měl lidské tělo, ale toto tělo nebylo „z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, nýbrž z Boha" (Jan 1, 13); tělo našeho Spasitele je mistrovské dílo Boží všemohoucnosti a moudrosti, vytvořil je Duch Svatý zastíněním v neposkvrněném lůně Panny Marie, povstalo tedy přímým zásahem Božím. Díla Boží jsou tím dokonalejší, čím jsou bližší přímému působení Božímu, bylo tudíž i tělo Ježíšovo slavnější než tělo každého jiného člověka: bylo jemné a něžné a dokonalé jako žádné jiné. Co z toho plyne? Spasitel všecky bolesti tělesné více pociťoval než každý jiný člověk. Jak veliký je rozdíl těla Ježíšova a našeho, tak jest i veliký rozdíl jeho a našich bolestí tělesných.

Duševní bolesti naše nemožno srovnávati s duševními bolestmi Ježíšovými. Naše největší duševní bolesti jsou stále jen bolesti obyčejného člověka, při veškeré své síle a hloubce zůstávají bolestmi obyčejného tvora, kdežto duševní bolesti Ježíšovy jsou bolestmi Bohočlověka. A ještě více! I bolesti nebešťanů, kdyby mohli trpěti, byly by proti bolestem Ježíšovým okamžitým a nepatrným vzdechem.

Jsou tedy jistě poslední hodiny Spasitele hodinami největší bolesti, bolesti, které se žádná jiná nevyrovná. „On byl raněn pro hříchy naše, rozdlučen pro nepravosti naše." Aby nás věčných muk uchránil, sestoupil Kristus do hlubin bídy, nesmírně trpěl na těle i na duši. Jak hrozný musí býti těžký hřích ve své zlobě i v následcích, když jednorozený Syn Boží musel tolik trpěti! Uvážíme-li jeho přehořké utrpení, nemůžeme zůstati necitelnými a dále hřešiti. Pryč s hříchem! Dosti již bylo zloby, nejvyšší čas se

obrátiti a vrátiti k Bohu. Teď jest čas příhodný, teď ještě příležitost přivlastniti si plody Kristova utrpení, uchrániti se věčných muk. Použijme svědomitě toho času, očistme duše své ve zpovědnici upřímným doznáním a dokonalou lítostí a více nehřešme!

Hodiny největší opuštěnosti.

Čekám, kdo se ustrne nade mnou, však marně;
kdo by mě potěšil, toho nenalézám! Ž. 68, 21.

Zbožný člověk by měl býti vždy šťastný, ale není tomu tak. Pravá zbožnost dává srdci nebeský klid, který i v těžkých hodinách životních ukazuje jasnou vůdčí hvězdu. A přece jsou chvíle, kdy i světlo této hvězdy se zakaluje, kdy vše v nás a kolem nás halí se v příšernou tmu a člověk jest blízký zoufalství. Jsou to dni a hodiny s přemírou utrpení. Taková hodina byla usouzena Spasiteli, když krví zbrocený visel na kříži a z hlubin zkormoucené duše bolestně volal: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?" Poslední hodiny umírajícího Spasitele byly hodiny největší bolesti a největší opuštěnosti. Tato opuštěnost Ježíšova jest předmět dnešního rozjímání.

Ježíš byl opuštěn na Golgotě — jest opuštěn i dnes.

1. Ježíš byl opuštěn na Golgotě.

Neodporuje to snad Písmu svatému, tvrdím-li, že poslední hodiny umírajícího Spasitele byly hodiny největší opuštěnosti? Když Kristus zápasil se smrtí na kříži, byla Golgota přeplněná lidmi: byli tu velekněží, zákonníci, fariseové, byl tu lid v zástupech, obstupovali kříž a čekali na smrt Kristovu; tu nemůže býti řeči o nějaké opuštěnosti. A přece byl Kristus opuštěn!

I uprostřed množství lidí cítíme se opuštěnými a osamocenými, jdou-li lidé kolem chladně, bez zájmu, pozorujeme-li, že s námi nepřátelsky smýšlejí, naše bolest radost jim působí, vše to nám přejí. Mezi takovými lidmi pociťujeme mnohem více osamocenost a opuštěnost než v samotě. Toužíme po klidném koutečku, kde není lidské duše, abychom byli zcela sami a mohli se vyplakati.

Kristus byl na kříži opuštěn lidmi. Zástupy byly na Golgotě, ale jací lidé to byli? Byli to snad milí a věrní přátelé Ježíšovi? Byly to snad duše citlivé, které bolelo utrpení Kristovo? Přátelé Ježíšovi skoro všichni utekli, opustili jej, jen nepatrný hlouček jde s ním na Golgotu. Nesmějí k němu, nemohou ho potěšiti, pomoci mu, obklopuje jej zástup nepřátel, kteří se z jeho neštěstí radují, vše nejhorší mu přejí, rouhají

se a pohrdají jím, vysmívají a posmívají se mu. Kristus s kříže vidí napřažené pěsti a zuřivá gesta, slyší posměch, pološpu, klení a rouhání; splňují se slova prorocká: „Zevšad mě obkličuje množství býků, tuři vykrmení mě obstupují. Šklebí na mne svá ústa jako dravý lev řvoucí" (Ž. 21, 13—14). Kristus byl opuštěn lidmi, což mu působilo veliké bolesti. — Jistě si zasloužil zcela jiného jednání! V zástupu byli mnozí, jimž hříchy odpustil; mnozí, jež uzdravil, nasytil, potěšil; pro všecky s nebe na zem sestoupil. A tento lid jím opovrhuje, uráží a opouští v nejtěžší chvíli života. Učil lid pravdě Boží, dobrodiní mu prokazoval, každý jeho krok ukazuje stopy lásky a milosti, a lid nemá soucitu se svým největším dobrodincem, nezná ani vděku ani díků, může tedy Spasitel s kříže právem volati: „Ťak se odplácíš Hospodinu, národe pošetilý a nemoudrý?" (Deut. 32, 6).

Ježíš umírající byl opuštěn i Bohem. Opouštějí-li nás lidé, ale zůstává s námi Bůh, není těžké zříci se útěchy lidské, máme-li útěchu nebes. Zmizí-li i tato, zhasla nám poslední hvězda, v nás a kolem nás nastává tma beznaděje. Taková příšerná tma položila se na duši umírajícího Spasitele: byl opuštěn lidmi, byl opuštěn i Bohem. Tato opuštěnost Bohem byla vrcholem jeho duševních bolestí. Můžeme to dokázati a odůvodniti? Ano! Pozorujme Krista od Getsemany na Golgotu. Vše, co mu připravily lidská zloba a krutost, snášel mlčky: „jako ovce na porážku vedená, a jako beránek před tím, kdo ho stříhá, němý bývá, neotevřel úst svých" (Is. 53, 7). Bičovali ho, trním korunovali — mlčel! Falešně obžalovali, zločince z něho udělali, nespravedlivě odsoudili — mlčel! Ruce a nohy probodli — mlčel! Poslední rána, opuštěnost Bohem, vynutila slova: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?" Ježíš, jednorozený Syn Boží, jest opuštěn svým nebeským Otcem! To je pro nás tajemství, které odhaluje jedině světlo božské spravedlnosti a lásky.

Spasitel visí na kříži jako zástupce padlého lidstva; na kříži, na dřevě kletby jest druhý Adam, jenž vzal na sebe vinu prvního Adama a vinu všech Adamových dětí. „Bolesti naše tento vzal na sebe, ano, co my jsme trpět měli, on snášel; on byl raněn pro hříchy naše, roztlučen byl pro nepravosti naše" (Is. 53, 4—5). Kristus visí na kříži obtěžkaný hříchy celého světa. Lidstvo Boha opustilo, k tvorům přilnulo a hříchy se opájelo. Za tento odpad lidstva od Boha měl pykati Syn Boží, a také pykal, opuštěností Bohem; měl pocítiti a pocítil „jak zlá a hořká věc to jest opustiti Hospodina, Boha svého" (Jer. 2, 19). Kristus „stal se pro nás zlořečenstvím" (Gal. 3, 13). Toto zlořečenství, tato kletba, která dosud jen zevně stihla Spasitele, vniká teď do jeho nitra, shasíná každé světlo útěchy a pohřbívá v duši každou naději. Ne jako Syn Boží, nýbrž jako zástupce lidstva volá Kristus: „Bože můj,

Bože můj, proč jsi mě opustil?" Toto bolestné volání druhého Adama na kříži jest zjevení Boží spravedlnosti, aby hříšný svět zvěděl a věděl, že ten, kdo Boha opouští, bude také Bohem opuštěn. Opuštěnost Ježíše Bohem ukazuje i tajemství Ježíšovy lásky.

Toto největší utrpení vzal Kristus na sebe pro naši útěchu. Bolestnější všech tělesných bolestí jest ztráta veškeré útěchy, kdy pro duši nastává příšerně tmavá noc, kdy člověku zbývá jen hůl slepé poslušnosti. Mnozí a mnozí musí snášeti veliké bolesti tělesné a duševní, mnozí a mnozí jíti cestou zármutku, bolesti a beznaděje, aby po velikých bolestech a utrpeních došli blaženosti a spojení s Bohem. Nemohli bychom tak velikých bolestí snášeti, kdybychom neměli dobrého příkladu Spasitelova. V oné hrozné hodině opuštěnosti měl Ježíš v Srdci svém všecky starosti, všecku úzkost, všecku bídu a všecky hrůzy lidstva, to vše pálilo, mučilo, týralo Srdce jeho. Vše snášel, aby nám zasloužil sílu nésti podobné bolesti, snášel vše, abychom při odřeknutí božské útěchy přece jen opuštění nebyli. Aby nikdo nemohl pochybovati o jeho hrozné trýzni duševní, volá: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?"

Kdo pochopí tajemství Ježíšovy lásky! Nyní smí každý z nás i v nejčernějších hodinách zármutku, bolesti a beznaděje se žalmistou volati: „I když mi projít jest údolím stínu smrti, nebojím se zlého, neboť ty jsi, Pane, se mnou" (Ž. 22, 4). Pán svých neopustí. Snad se nám mnohdy zdá, že nás Bůh opustil, ale jest to jen zdání; Pán blízko jest! Jest to jen zkouška; Pán dopřává míti účast v jeho bolestech, abychom měli účast i v jeho slávě.

2. *Ježíš jest opuštěn i dnes.*

Ježíš trpí největší bolesti v posledních hodinách na kříži z lásky k nám. Láska má svaté právo na protilásku. Čím se projevuje láska? Pravá láska se projevuje činy a obětmi. Láska k Bohu se projevuje a její pravost zkouší v plnění a zachovávání přikázání: „Kdo má přikázání moje a je zachovává, ten mě miluje" (Jan 14, 21).

Z lásky k nám visí Kristus na kříži; z lásky k nám a pro nás jest opuštěn i Bohem. Milujeme jej za to? Jsme mu věrní či jsme jej opustili? Nahlédněme do svého nitra, prozkoumejme důkladně dny života a uvažujme! Každý těžký hřích jest odpad od Boha a přiklonění k tvorům; člověk odpadá od Boha pro majetek, pro člověka, pro požitek, a jde po cestách zakázaných, hřeší. Kdo těžce hřeší, musí doznati: opustil jsem Boha! Nemluvme o těch, kteří klesli, ale kajícně k Bohu se vrátili. Snad každý člověk zažil v životě slabé chvilky. Jistě každý hřích jest politování hodný odpad od Boha,

ale nemůžeme zváti skutečným opuštěním Boha, činí-li hříšník pokání. Skutečným opuštěním Boha jest, nechce-li hříšník o lítosti a návratu slyšeti, žije-li měsíce a léta ve stavu hříšném, směřuje-li všecko jeho snažení a myšlení k věcem pozemským. A kolik, kolik lidí takto žije! Jak mnohým platí nářek Kristův: „cizozemcem jsem se stal svým bratřím, neznámým synům mateře mé" (Ž. 68, 9). Snad ten nářek platí i nám; platí-li, tažme se: Proč jsme opustili Pána a Boha svého? Snad proto, že nás zlákala žádost očí a od něho odvedla? Jsou snad někde poklady a statky a dobra větší a sladší než Bůh, jenž nás chce míti ve svém království? Proč jsme opustili Boha? Snad proto, že žádost těla spoutala nás svými okovy a uvrhla do bahna smyslných požitků? Snad proto, že „naším bohem břicho jest" (Fil. 9, 19) a v požitcích zvířecích hledáme štěstí? Slyšeli jsme, četli a mnozí na své kůži pocítili, jak strašně se tento hřích mstí na lidstvu! A jaký neklid a jaké výčitky svědomí vyvolává! Jak nešťastnými činí jednotlivce, rodiny, národy! A vraždí duši a tělu kope předčasný hrob. Co jest smyslný požitek proti klidu a Bohu? „Blahoslavení čistého srdce, neboť Boha viděti budou." Jaké to štěstí! Proč jsme Boha opustili? Snad proto, že pýcha života nás ovládla a za hanbu si pokládáme sloužiti Pánu, jenž v potupě na kříži umřel? Či chceme sami sobě býti bohem? Nezapomínejme, že Bohu sloužiti jest kralovati, sobě sloužiti jest otročiti. Proč jsme opustili svého Pána a Boha? Našli jsme snad drahocennější a větší dobra než nabízí Spasitel? Slyšme slova Jeremiáše proroka: „Všichni od tebe odpadající zahanbeni budou, kteří odstupují od tebe do prachu zapsáni budou, neboť opustili pramen vod živých, Hospodina. Kletý člověk, který spoléhá na člověka, kdo za svou oporu pokládá smrtelníka, ale od Pána odstupuje svým srdcem! Neboť jest jako jalovec na pustině: nevídá, by dobrého co přišlo, bydlo jeho je v suchopárné poušti, v kraji solném, kde nelze bydleti" (17, 13 a 5—6).

Ano, tak tomu jest! Opustiti Boha znamená řítiti se do propasti neštěstí a záhuby. Důkazy podává přítomnost. Ptám se vás: jest lépe ve světě od té doby, co lidstvo pohrdá Spasitelem, Církví, přikázáními Božími i církevními, prostředky milosti? Kde jest pravé štěstí, kde opravdová spokojenost a radost, kde vzájemná důvěra, kde poctivost, kde láska bliženská? Otřeseny jsou všecky základy rodiny i států. Pohřbena mravnost, zneuctěna rodina, zneuctěno vše, co dosud bylo svaté a nedotknutelné. Svět opustil Boha a kam dospěl? Jediná záchrana návrat k Bohu! Duše křesťanská, vrať se k Bohu! Jest ochoten tě přijmouti ve chvíli poslední, jako přijal lotra na pravici. Proto visí na kříži, aby tě zachránil. K Bohu musíš blíž, musíš se přituliti k jeho kříži, jen v jeho kříži spása a záchrana!

Hodiny nejhlubší potupy.

Dám tě v ruce jejich, obnaží tě z roucha tvého, a nechají tě nahou, plnou hanby. Ezech. 16, 39

Prorok Ezechiel na obraze špatné, nestydaté ženy líčí nevděk, jehož se dopouštíme těžkým hříchem. Za Boží dobrodiní urážka Boha! Hříšník jako zbraně proti Bohu používá všeho, co přijal z dobrotivé ruky nebeského Otce. Odhazuje a zašlapává do prachu a bláta vše, co člověka ve stavu milosti zdobí a vyznamenává. „Dávno již zlámala jsi jho mé, roztrhla jsi svazky mé (které tě k dobrodinci a otci poutaly) a řeklas: Nebudu sloužiti" (Jer. 2, 20). Tak jedná hříšník se svým Pánem a Stvořitelem, jenž mu odpovídá: „Dám tě v ruce jejich, obnaží tě z roucha tvého, a nechají tě nahou, plnou hanby."

Tato hrozba splněna do puntíku na umírajícím Spasiteli. „Učiněn pro nás hříchem" béře na sebe vinu a trest a prožívá v posledních hodinách vedle největší bolesti a opuštěnosti i nejhlubší potupu. Vidíme jej: obnaženého — na potupném dřevě — mezi dvěma lotry umírati.

1. Ježíš visí na kříži obnažený.

Bezbranný vydán nemilosrdně drzým pohledům hrubé, necitelné a nestydaté luzy. Dovedete pochopiti, co to znamenalo pro bezúhonného, nevinného a nejčistšího Trpitele? Můžeme posouditi tu hroznou potupu a děsnou bolest, jakou mu tím připravili?

Ze všech citů, které Bůh dal do lidského srdce, jest stud nejútlejší a nejsvětější; jest to ona růžová vůně nebeská, která i naši padlou přirozenost ještě rouškou zakrývá; jest to ono tajuplné šlechtictví nebeské, které ruka Boží na červenající se obličej vtiskuje. Tento cit jest tak hluboký a mocný, že mučedníci často se dali na kusy roztrhati než by dali obnažiti tělo své. Tento cit jest tak svatý, že mnozí mučedníci bolestí a hanbou umřeli, když je počali obnažovati. Právě tento cit ukazuje důstojnost, šlechtictví a vznešenost lidské přirozenosti, která se třese a chvěje a raději do země by se propadla, než by snášela takovou potupu.

Jak hrozně trpěl nejčistší Beránek Boží, když zcela nahý visel na kříži! Tu stojíme u tajemství, u ponížení Pána, které jest bezmezné, nevýslovné a nepochopitelné. Ten, jenž oblohu hvězdami a zemi květy odívá, musí umírati obnažený; ten, jenž ptactvo peřím zdobí, zvěř lesní i polní srstí přikrývá, musí viseti na kříži nahý! Nebeským světlem Otec jednorozeného Syna svého odíval na hoře Tábor, na kříži jest nahý. Trpěti a býti k tomu ještě tupen a hanoben, jest jistě velmi bolestné, a tato bolest se ještě prohlubuje a

zvětšuje, připojí-li se k potupě posměch. Proto nezkažené srdce chrání se takovému nešťastníkovi jeho bezlak těžký osud činiti ještě těžším svým posměchem, jediný Spasitel v hrozných bolestech a při nejhlubší potupě nebyl ušetřen posměchu! Již u proroka slyšíme jej naříkati: „Všichni, kteří mě vidí, smějí se mi" (Ž. 21, 8); „Já pak spíše jsem červ nežli člověk, pohanění lidí a povrhel chátry" (Ž. 21, 7). Na Golgotě se ta slova uskutečňují. Posmívali se všemu, co jej činilo velikým a svatým: jeho dobrotě, všemohoucnosti, zázrakům: „Jiným pomohl, sám sobě pomoci nemůže" (Mt. 27, 42). Posmívali se jeho modlitbě: „Doufal v Boha, ať ho nyní vysvobodí." Ostatní říkali: „Nechej, ať uvidíme, přijde-li Eliáš, aby ho vysvobodil" (Mt. 27, 43 a 49). Posmívali se jeho božství: „Je-li králem israelským, ať nyní sestoupí s kříže, a uvěříme v něho" (Mt. 27, 42). — Potupa obnaženého a posměchem zahrnutého Spasitele na kříži zůstala by nerozluštitelnou hádankou, kdybychom neznali slov prorockých: „tresty pro naši spásu na něho dolehly" (Is. 53, 5). „Toho, jenž hříchu nepoznal, učinil pro nás hříchem, abychom my stali se v něm spravedlností Boží" (2. Kor. 5, 21).

To, co spatřuješ, jest pokání za naše hříchy a obraz našeho duševního stavu ve smrtelném hříchu. Obnažený Spasitel na Golgotě jest obraz člověka, jenž upadl mezi lotry, kteří jej oloupili o nebeský šat svatosti a spravedlnosti. Tvůj obraz, duše hříšná, vzal Pán na sebe, tvoji hanbu nesl. Vzhlédněme k němu a vizme v jeho nahotě nahotu a hanbu své duše, kterou tak zohavuje těžký hřích.

A jak krásná, nevýslovně krásná jest duše ve stavu milosti posvěcující! Jak jest taková duše bohatá, vznešená a vzácná! Je tak krásná, že sám Bůh má v ní zalíbení jako v odlesku své nebeské krásy; jest tak krásná, že při pohledu na toto zázračné dílo všemohoucnosti, moudrosti a lásky, volá: „Jak jsi krásná, přítelko má, jak jsi krásná" (Velepíseň 4, 1). Je tak bohatá, že všecky poklady světa jsou jen cetky a prach. Duše ve stavu milosti posvěcující má lásku nejsvětější Trojice, jest jejím příbytkem, patří jí nekonečné zásluhy Ježíše Krista, jimiž všecky její dobré skutky, i skutky indifferentní, mají cenu nadpřirozenou a nárok na věčnou odplatu, jsou-li konány z lásky k Bohu. Šťastná věru duše ve stavu milosti! Jest dítkem Božím a dědicem nebes; andělé a svatí jsou její přátelé a ochránci. Kéž by duše naše tohoto Božího daru nejvíce si vážila a nejvýš cenila!

Člověk ve stavu milosti Boží dopustí se hříchu. Jaký jest následek toho hříchu? „Vystěhovala se z dcery Sionské všecka její krása" (Pláč Jer. 1, 6). Hřích oloupil duši o vše, co měla. „Všichni přátelé pohrdli jí, jsou z nich nepřátelé" (Pláč Jer. 1, 2). Přátelé moji, vše ztratili: synovství Boží, nárok na nebe, všecky zásluhy, Boha, z přítele učinili si ne-

přítele, ztratiti přátele v nebi, to je tak strašný pád, to jest potupa tak hluboká a tak odporná, že bychom měli raději vše ztratiti a obětovati, nežli těžce zhřešiti. A přece, jak lhostejně a lehkomyslně člověk hřích na hřích kupí! Nic tak lehkomyslně člověk nezahazuje, jako krásu duše, její šlechtictví a bohatství; žádnou ztrátu nenese tak lhostejně jako ztrátu posvěcující milosti, a přece ztráta této milosti jest největší neštěstí, to nejhroznější, co nás může potkati. Nic tolik neponižuje, nic tolik neškodí a nezahanbuje jako těžký hřích! Kéž bychom si tuto pravdu uvědomili a o ní hodně a hodně často rozjímali! Jistě by letošní doba svatopostní přinesla duši užitek! Jistě bychom v upřímné svaté zpovědi „odložili člověka starého, a oblékli člověka nového, stvořeného podle Boha ve spravedlnosti a svatosti pravé (Ef. 4, 22—24).

2. *Ježíš visí na potupném dřevě kříže.*

Jaké to ponížení! A jaká potupa! Smrt na kříži pokládali za nejpotupnější, smrtí tou zmírali jen největší zločinci a lotři, proto praví Písmo: „zlořečen, kdo visí na dřevě" (Deut. 21, 23). A Ježíš visí na dřevě, jest přibit, jen svou všemohoucností mohl by s kříže sestoupiti. — Poznali jste někdy, co to znamená, hanobí-li lidé zcela bezdůvodně vaši čest a dobré jméno? To působí bolest, velikou a trpkou bolest, působí zranění srdce, které se těžko hojí nebo vůbec nikdy už nezahojí. A čím jest naše čest a naše nevina proti cti, nevině a svatosti Spasitele? Působí-li nám ubohým a hříšným lidem nezasloužené pokoření tolik a tak trpkých bolestí, co teprve pociťovalo božské Srdce Spasitelovo, když jako vyvrhel lidstva visel na kříži! Pozoruj a viz, je-li bolest jako bolest jeho. — I tato stránka potupy umírajícího Spasitele jest vysvětlena slovy apoštola: „Toho, jenž hříchu nepoznal, učinil pro nás hříchem, abychom my stali se v něm spravedlností Boží." I tu Spasitel pyká za následky hříchů. Které jsou následky hříchů? Hřích olupuje duši o její krásu a zásluhy, zraňuje ji hluboce a přibíjí člověka na potupné dřevo vášně. Jakého druhu jsou rány duše hříchem způsobené, vykládá Bůh ústy proroka: „Bezbožní jsou jak rozbouřené moře, bezbožní nemají pokoje" (Is. 57, 20—21). Nemají pokoje pro stálé výčitky svědomí. Jak hrozné míti špatné, nečisté svědomí! Všude je s námi, všude nás pronásleduje, nedá pokoje ve dne v noci, jest „to červ, který neumírá, oheň neuhasitelný" (Mr. 9, 43). Hřích člověka zraňuje, hřích jej přibíjí na potupné dřevo kříže. Hřích činí duši stále slabší a slabší, vášeň při tom se stává silnější a mocnější. Nezřízená žádost nejdříve láká, pak přitahuje, každou chvilkou moc a síla její roste, poutá nás, vkládá nám jho zvyku a pouta vášně. To jest onen smutný stav člověka, který Ježíš líčí slovy: „Vpravdě, vpravdě pravím vám: Každý, kdo páše hřích, jest služebníkem hříchu" (Jan 8, 34). Pravdu tu

dokazují proudy slz, miliony zoufalců, miliony zmučených a přece v hříchu setrvávajících ubožáků!

Více méně pravdu tu potvrzuje i vlastní zkušenost. Kolikráte mnohý chtěl se odpoutati od hříchů! Kolikráte si umiňoval býti jiným, lepším člověkem! A co se stalo? Stal se starším, léta přibyla, a s nimi přibývaly i hříchy. Nesporno, hřích člověka přibíjí na kříž, potom se mu vysmívá a potupně volá: sestup s kříže! A člověk nemůže, nemá tolik moci a síly, může tak učiniti jen tehdy, když Bůh pomůže svou milostí. Dnes se mnoho mluví o svobodě. Ve jménu svobody šlapou se všecky zákony, ve jménu svobody pášou všecky nešesti, ve jménu svobody vládne zvůle a nemravnost, ve jménu svobody trhají se svatá pouta rodiny, ve jménu svobody se vraždí, pášou podvody a vykořisťují bližní. Svobodě se rozumí tak, že se nemusíme starati o Boha a Církev a smíme býti otroky nejnižších pudů. Syn dobrého, laskavého otce stává se krmičem vepřů. Jaký to smutný a zneuctívající stav, stav potupy a hanby! Člověk, povolaný k svobodě dítek Božích, stává se otrokem hříchů!

3. Ježíš umírá na kříži mezi dvěma lotry.

Jaká to potupa, jaké to ponížení! Mezi vyvrheli lidstva, lupiči a vrahy, umírá jednorozený Syn věčného Otce! Ten, o němž apoštol praví, že jest „svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků a vyvýšenější nad nebesa" (Žid. 7, 26), jemuž andělé bez ustání dnem i nocí říkají: „Svatý, svatý, svatý Pán Bůh všemohoucí" (Apok. 4, 8) „nechal se ke hříšníkům čítat" (Is. 53, 12).

„Tak se oplácíš Hospodinu, národe pošetilý a nemoudrý?" Všecka pozemská dobra máš ode mne: život, zdraví, pokrm, oděv, o vše se ti starám, a ty se mnou jednáš jako s vrahem a lupičem! S nebe jsem sestoupil, chudým jsem byl, abych tě vykoupil, nebe ti otevřel, a ty se mnou jednáš jako s vrahem a lupičem! Andělé nebeští v úctě a pokoře Pánem a Bohem svým mě nazývají a ty se mou jednáš jako s vyvrhelem lidstva! „Lide můj, co jsem ti učinil?" (Mich. 6, 3). Opět jsme u tajemství hříchu. Ježíš nechal se ke hříšníkům čítat, aby nás zbavil potupy a muk, následků hříchu, které čekají ty, kteří odcházejí na věčnost jako nepřátelé Boží. Hřích jde s hříšníkem na věčnost, za hříchem následuje trest: „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho" (Mt. 25, 41).

Dovedeš chápati, co znamená jíti do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho? Láska Boží nás na svět poslala, nebe cílem učinila, hřích nás strhuje do propastí pekelných v řady zlořečených. Láska Boží nás povolala k patření na Boha, požívati věčné blaženosti, hřích nás Boha vzdaluje a ďáblu přibližuje. Jak strašný pád,

jaké ponížení, jaká hanba, a jaké muky! Představme si, že bychom museli jediný jen měsíc býti ve společnosti zlodějů, vrahů, lupičů, bylo by to nesnesitelné, pravé peklo. A peklo mnohem horší očekává zatvrzelého hříšníka. Kéž bychom poznali zlobu a následky těžkého hříchu! Kéž bychom poznali, jak těžký hřích nás snižuje, zahanbuje, křižuje a do věčného zatracení uvrhuje! Těžký hřích jest nejbídnější tyran.

V Ježíši máme dobrotivého, laskavého a milého přítele; přítele, jenž vše učinil, trpěl a obětoval, aby nás zbavil hříchů a následků jejich. Býti s Ježíšem znamená radost, čest, svobodu, blaženost. Vraťme se kajícně k němu, smiřme se s ním, spojme se s ním ve svatém přijímání, on naší spásou a záchranou.

Hodiny největší odevzdanosti.

Ponížil sebe sama stav se poslušným až k smrti, a to smrti kříže. Fil. 2, 8.

Umírání jest vždycky těžké, i tehdy, obklopuje-li nás soucitná láska a ošetřují ruce přátelské. Je-li smrtelným lůžkem tvrdý kříž, kolem stojící lidé hrubí a necitelní a ještě nás zahrnují posměchem a potupou, musíme-li zápasiti se smrtí opuštěni lidmi i Bohem, stávají se poslední chvíle mučednictvím, jež naši trpělivost a odevzdanost do vůle Boží podrobuje přetěžké zkoušce.

V takovém postavení byl umírající Spasitel. Trápen největšími bolestmi tělesnými a duševními, opuštěn Bohem a lidmi, zahrnut posměchem a nenávistí nepřátel, zápasí se smrtí. Hrozné jeho postavení, ale nezlobí se, nehněvá se na toho, kdo ty bolesti sesílá, vyjadřuje sice svou bolest bolestným zvoláním: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“, ale snáší vše trpělivě, dopíjí kalich utrpení až na dno.

Odkud tato trpělivost? Každá rostlina má kořeny, každý potok prameny, každá trpělivost oporu; Ježíšova trpělivost vyrůstá z odevzdanosti do vůle Boží. A tak poslední hodiny Spasitele na kříži jsou hodiny největší a nejúplnější odevzdanosti do vůle nebeského Otce. Tato odevzdanost projevuje se v jeho utrpení — a v jeho smrti.

1. Ježíšova odevzdanost do vůle Boží v utrpení.

„Můj pokrm jest činiti vůli toho, jenž mě poslal“ (Jan 4, 34). Naprostá shoda vůle Ježíšovy s vůlí nebeského Otce! Plniti vůli nebeského Otce jest mu životní potřebou. Tělo potřebuje pokrmu, duchovním pokrmem Spasitele jest vůle toho, jenž jej poslal s nebe na zemi vykoupiti lidstvo. Naprostou shodu s vůlí Boží prohlašuje slavnostně: „Nemohu já sám od sebe činiti nic, neboť nehledám vůle své, nýbrž vůli toho, jenž mě poslal“ (Jan 5, 30).

S plnou odevzdaností do vůle Boží žil, učil a zázraky činil. Odevzdanost do vůle Boží ukazuje se nejlépe, když nás zdolávají utrpení. A právě ve chvílích utrpení jeho odevzdanost vzplanula nejkrásnějším světlem, ukázala se v dokonalé velikosti. Úzkost a smutek naplňují duši jeho: „Smutná jest duše má až k smrti", „i stal se pot jeho jako krůpěje krve tekoucí na zem", mělť Spasitel lidskou přirozenost: „byl podobně jako my zkušen ve všem kromě hříchu" (Žid. 4, 15), cítil tedy bolesti jako my cítíme, trpěl jako my trpíme, ovšem s tím rozdílem, že jako božská osoba cítil bolesti mnohem více. Proto tak vroucně a úpěnlivě volá: „Otče, všecko jest možné tobě, odejmi tento kalich ode mne", ale připojuje: „ne co já chci, nýbrž co ty" (Mr. 14, 36). Jak dojemně a krásně z této modlitby Spasitele vyznívá jeho láska k nebeskému Otci a úplná odevzdanost do jeho nejsvětější vůle! „Otče", volá, „Otče můj, poslal jsi mě na svět", abych pykal za hříchy lidstva a já tě poslechl. V chudobě a bídě žil jsem v jesličkách, jako dítě krev prolil, do únavy učil, nevědomým pravdy tvé hlásal, do únavy chodil s místa na místo, všude volal a hledal ovečky ztracené, „já jsem tě oslavil na zemi, dokonav dílo, které si mi dal" (Jan 17, 4), šetři mě nyní, smiluj se nade mnou, odejmi tento kalich ode mne, ale jen tehdy, je-li to vůle tvá! Je-li vůle tvá, abych jej pil, staniž se tak!

Kolik poučení, výstrah a napomenutí v těchto slovech Páně! Od hříchu prvotního moře běd zatopilo lidstvo. Mnohý od kolébky pije kalich utrpení, prožívá strašné mučednictví. Bolesti tělesné, útrapy duševní, starosti, bídy, zklamání, jsou mnohdy denním chlebem člověka. Člověk takto zkoušený snadno propadá sklíčenosti a volá: Kdyby byl spravedlivý a milosrdný Bůh, nemohl by se na utrpení dívati, musel by zasáhnouti a pomoci. Není spravedlnosti, není milosrdenství, není Boha. A tak se stává kalich utrpení často člověku nebezpečím, byť by to bylo Boží dopuštění Podobná řeč není možná, obrací-li trpce zkoušený člověk zrak svůj k trpícímu Spasiteli.

Nikdo nám nemůže zazlívati, toužíme-li zbaviti se křížů a bolestí, nezazlívá nám ani golgotský Trpitel, vždyť i jeho lidská přirozenost před utrpením se chvěla a třásla, i on prosil, aby nemusel píti kalich utrpení. Sám nejvíce pocítil, co znamená trpěti. Bůh nás nestvořil pro utrpení, Boží láska nebeského Otce původně určila nám nevýslovné štěstí. Utrpení a smrt jsou následky hříchu. „Kdo z nás jest bez hříchu?" (Jan 8, 7). Jestliže „svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků a vyvýšenější nad nebesa" podrobuje se odevzdaně vůli Boží, když má píti kalich utrpení, kdo nám ubohým hříšníkům dává právo vzdorovati vůli Boží a viniti Boha z nespravedlnosti? Viz Krista v Getsemany jako červa v bolestech se svíjejícího a vezmi útočiště k mo-

dlitbě, ale modli se jako on se modlil! Modli se pokorně, uvědom si své hříchy: Bože, vím, že zasluhuji trestu, ale nepatř na mou vinu, popatř spíše na pokání svého Syna. Modli se důvěrně: Otče, všecko jest možné tobě. Miluješ nás jako dítky své a chceš jen naše dobro. Prospívá-li to mé spáse, staň se vůle tvá. Modli se s odevzdaností do vůle Boží: Otče, ne jak já chci, nýbrž jak ty! Nevyslyší-li Bůh tvé modlitby, uč se znovu a znovu od trpícího Spasitele odevzdanosti do vůle Boží. Jak vroucně prosil, aby nemusel píti kalich utrpení! Otec nebeský nevyslyšel jeho prosby. Poslal mu sice anděla útěchy, ale nezbavil ho utrpení. Po této útěše povstává Syn Boží a jde odhodlaně dokončit dílo spásy.

Ježíš Kristus, Syn Boží, jest stejné podstaty s Otcem všemohoucím, mohl tedy snadno toho utrpení se zbaviti; neučinil toho, zakázal docela pokus Petrův, jenž vytaseným mečem chtěl Krista brániti: „Schovej meč svůj do pochvy. Nemám-liž píti kalich, který mi dal Otec?" (Jan 18, 11). Bez jediného slova nářku dává se on, všemohoucí, spoutati a vésti od Annáše ke Kaifášovi, od Piláta k Herodovi. Na hlavu toho, jemuž patří věčná koruna božství, dávají korunu trnovou, a on mlčí a trpí. Nejčistšímu strhávají šat, krutě jej bičují; mlčí a trpí. Ze všech svatých nejsvětější, jenž bude soudit živé a mrtvé, jest nevinně a nespravedlivě odsouzen k smrti kříže; mlčí a trpí. Potácí se znavený pod těžkým křížem na Golgotu, svoluje k probodení rukou i nohou, čeká trpělivě a odevzdaně, až může do celého světa zvolati mohutné a velebné: „Dokonáno jest."

Ježíš věděl, že jest vůle Boží, aby pil kalich utrpení až do dna, bylo tedy jeho jediné přání splniti vůli nebeského Otce. Jako při vtělení i teď při utrpení volá: „Hle, přicházím, abych vykonal vůli tvou, Bože" (Žid. 10, 7). Modlitba dala mu odvahu a sílu ke krvavé oběti, kterou dokonala síla jeho lásky, plné odevzdanosti do vůle Boží.

S kříže volá umírající Spasitel: „Pojď za mnou" (Mr. 2, 14). Naše věčná blaženost záleží v následování trpícího Spasitele: „Kdo nebéře kříže svého a nenásleduje mne, není mne hoden" (Mt. 10, 38). Neodnímá-li tedy Bůh od tebe kalicha utrpení, věz, že jest to vůle Boží, abys jej nesl. Bůh chce tě již na zemi zbaviti časných trestů, aby tě na věčnosti ušetřil trestů mnohem horších; chce tě odpoutati od věcí pozemských a rozníititi žádost tvou po věcech nebeských; chce ti dáti příležitost získati si zásluhy a tím odměnu na věčnosti. Bůh nás miluje, hledá nás, proto i trestá; koho Bůh miluje, křížkem jej navštěvuje. Nereptejme proti Bohu, vloží-li kříž na naše bedra, nevytýkejme mu tvrdost a nespravedlnost, spíše odevzdaně volejme: Hle, přicházím, abych vyplnil vůli tvou, Bože. Jen za jedno tebe prosím: dej mi sílu a vytrvalost, abych nepodlehl.

2. *Ježíšova odevzdanost do vůle Boží i při smrti na kříži.*

Ježíš ve smrti jako v životě i utrpení jest zcela odevzdán do vůle Boží. I ve smrti ukazuje naprostou harmonii vůle své s vůlí nebeského Otce: byl poslušný až k smrti, a to smrti kříže. Tento podivuhodný soulad vůle Ježíšovy s vůlí Otce dokazují hlavně dvě okolnosti: jeho poslední slova a poslední čin. „Dokonáno jest!" „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého." — „Dokonáno jest!" Co jest dokonáno? Vše, co Otec Synovi uložil a od něho požadoval. Tyto požadavky ve stoletích před Kristem Otec zjevil skrze předobrazy a proroky; hřích smazán, spravedlnosti zadostučiněno, milost a sláva vykoupeny, nebe otevřeno všem, kteří po spáse touží a o ni se snaží, skončen poslední akt krvavého dramatu vykoupení, uskutečněna slova Páně: „Dokonal jsem dílo, které jsi mi dal, abych je učinil" (Jan 17, 4). Spasitel, poslušný až k smrti, mohl u vědomí naprosté odevzdanosti do vůle Boží v posledních chvílích důvěrně volati: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého."

K zahlazení naší viny musel Kristus krvácet i z přemnohých ran. Stav se z poslušnosti k nebeskému Otci pro nás hříchem, odepřel mu Otec všecku ochranu, všecku radost a vydal jej hrozným mukám; nebyl ušetřen ani toho nejhoršího, co může člověka potkati, byl opuštěn i Bohem. Ježíš i při této neúprosné spravedlnosti Otcově zůstává poslušným Synem, jenž Otce miluje a poslouchá, naprosto ve všem poslouchá až do posledního dechu. Jaká poslušnost, jaká odevzdanost do vůle Boží, jaká láska! V poslední hodině odevzdává Otci to, co má nejdrahocennějšího, svou nesmrtelnou duši: „Otče, v ruce tvé poroučím duši svou." Ježíš volá: „Otče!" Ještě jednou opakuje, a to bezprostředně před svou smrtí, co v životě tak často vyslovil, že uznává jako člověk nebeského Otce za svého Pána, jemuž jest povinen poslušností a také ho poslouchá; Otci odevzdává svou duši. „Otče!" Tím chce říci: Stvořil jsi mou duši, všemi dary a poklady milosti vyzdobil, hle, nyní ti ji vracím; vracím ji jako věrnou služebnici v životě, utrpení i smrti; nikdy v ničem ani o vlas se neuchýlila od tvých přikázání, od tvé nejsvětější vůle; co tys miloval, milovala i ona; co tys nenáviděl, nenáviděla i ona; co se ti nelíbilo, tomu se vyhýbala. Vezmi si ji, jest tvým majetkem, a učiň s ní podle vůle své, v ruce tvé ji poroučím. A to pověděv, nakloniv hlavu, vypustil duši.

Nakloniv hlavu, vypustil duši. Naklonění hlavy jest jeho poslední čin. I kdyby toto naklonění hlavy byl přirozený následek smrtelné slabosti, nemění to ničeho na celé věci. Dobrovolná byla jeho smrt, dobrovolné vše, co s ní souviselo. Naklonění hlavy jest viditelné znamení souhlasu a podrobení

vůle vůli jiného. A to znamenalo i naklonění hlavy Ježíšovy na kříži. Umírající Spasitel ještě jednou prohlašuje slovem i posuňkem svou podrobenost vůli Otcově. A nakloniv hlavu, vypustil duši. Oběť lidské nenávisti, božské lásky a poslušnosti umírá na kříži!

Vystoupíme-li na vrchol hory, zastavíme se a přehlížíme vykonanou cestu, obhlížíme krajinu. Stojíme v duchu na výšinách Golgoty u paty kříže Kristova. Co vidíme, pozorujeme-li cestu Ježíšovu od jesliček až na kříž? Poslušnost a odevzdanost do vůle Boží! Při vtělení a narození volá: „Hle, přicházím, abych vykonal vůli tvou, Bože." Poslušnost ukazují jeho život, dílo, zázraky: „Nehledám vůle své, nýbrž vůle toho, jenž mě poslal." Na dřevo kříže vystupuje se slovy: „Otče, ne má, nýbrž tvá vůle se staň." Právem tedy mohl sv. Pavel napsati: „Ponížil sebe sama stav se poslušným až k smrti, a to smrti kříže."

Až k smrti poslušný Spasitel volá: „Příklad zajisté jsem vám dal, abyste i vy činili tak, jako jsem já učinil" (Jan 13, 15). A „pojď za mnou". Žádá tedy od nás poslušnost k nebeskému Otci, odevzdanost do jeho božské vůle.

V čem záleží tato odevzdanost? V tom, že stále konáme, co Bůh chce, a varujeme se toho, co nenávidí; že jsme ochotni ve dnech dobrých i zlých Bohu sloužiti a z ruky jeho trpělivě přijímati, co nám podává; že trpělivě snášíme utrpení a rádi přinášíme oběti, kterých Bůh požaduje; že celý náš život (slova, myšlenky, žádosti, skutky) řídí vědomí: „Otče, ne jak já chci, nýbrž jak ty chceš." Jak by jinak vypadal náš život, o kolik hříchů bylo by méně!

Každý hřích jest vzdor proti vůli Boží, uplatňování své zvůle: nebudu sloužiti! Je-li vůle člověka podřízená vůli Boží, nemá hřích půdy „pečujeme o to, co svrchu jest, ne o to, co jest na zemi" (Kol. 3, 2), tím se stáváme dítkami Božími a Bůh má v nás zalíbení. Jak mnohem krásněji bylo by na zemi, kdybychom vždycky se přičiňovali o harmonii své vůle s vůlí Boží a v souladu s touto vůlí myslili, mluvili, jednali!

Odkud tolik bolestí, slz, křížů a starostí v životě lidském? Jest Bůh tím vinen? Rozhodně není! Lidé vzájemně se trápí a život si ztrpčují nenávistí, sobectvím, prospěchářstvím, pomstychtivostí, vášněmi, zvůlí. Není často zničené štěstí rodinné následek toho, že Bohem chtěná jednota a čistota manželství byly pošlapány? Nejsou přemnohé nemoci následky výstředností všeho druhu? Není mnohdy bída dítě nestřídmosti a nešetrnosti? Oč méně zármutku a bolestí bylo by v lidském životě, kdyby se lidé více řídili vůlí Boží! Pak by podle příkladu Spasitele láska a dobrodiní staly se vedoucími hvězdami našeho jednání. Život vzájemně bychom si usnadňovali a zkrašlovali. Přirozeně, že utrpení nikdy nepřestane: nemoc, smrt drahých a mnohá neštěstí jsou

následky hříchů a nedají se nikdy odstraniti. Všem bez výjimky bude jednou podán kalich utrpení. Kéž bychom v takových chvílích smýšleli s Ježíšem, s ním i volali: „Otče, ne má, nýbrž tvá vůle se staň!" Jistě bychom utrpení lehčeji snášeli, jistě by se nám stala zásluhnými, jistě by byla pramenem pokoje na zemi a zárukou věčné odměny na nebi. Snažme se, pokud jsme zdraví a šťastní, plniti ve všem vůli Boží, což nás potěší a posílí ve chvílích utrpení. Postavme se v duchu pod kříž a tažme se zcela vážně: Jak to dosud bylo s mou odevzdaností do vůle Boží? Jak s mou poslušností k Bohu a Církvi? Podroboval jsem rád a ochotně svou vůli moudrým úradkům Božím? Nebyl můj život stálou revolucí proti Bohu?

Mnozí lidé myslí, že jenom tehdy žijí a pracují, mohou-li činiti, co se jim zlíbí. Často slyšíme, že se lidé musí vyžíti. Vyžíti! Tedy bez ohledu na Boha vyhovovati všem vášním. I mnozí křesťané říkají: Učení Kristovo a jeho přikázání do dnešní doby se nehodí. A jdou vlastními cestami, nestarajíce se o cesty Boží, třeba tyto lidské cesty vedou do záhuby časné i věčné. „Boha se boj a příkazů jeho šetři, neboť to patří ku přirozenosti lidské" (Kaz. 12, 13).

Jest snad příliš těžké plniti vůli Boží? Viz poslušného Ježíše, poslušného až k smrti kříže! A ty nechceš slyšeti o poslušnosti k Ježíšovi, jenž ti život přináší? Od něho se učme odevzdanosti do vůle Boží. Ani na zemi ani na nebi není nic světějšího a lepšího nad vůli Boží. Mnohdy jsou sice plány, vedení a cesty vůle Boží nesrozumitelné a bolestné, to je právě tajemství Boží, které poznáme až na věčnosti, kdy se přesvědčíme, že Bůh s námi dobře smýšlel a my správně jednali, podřizujíce se bezpodmínečně vůli jeho a přenechávajíce mu vedení.

Přivlastněme si záhy smýšlení umírajícího Spasitele! Vůle Boží buď i naší vůlí, Boží rozhodnutí naší cestou. V utrpení i radosti, v boji i smrti vůdčí hvězdou musí býti Bůh a jeho svatá vůle. Jedině tato cesta jest správná, jedině na této cestě jsme učedníci Páně a jeho milost nás doprovází. Žije-li v nás Kristus, jeho milost a jeho smýšlení, budeme s ním i umírati. Pak kříž v naší slábnoucí a chvějící se ruce bude nás těšiti a síliti, neboť s Kristem smíme volati: Otče, vše jest dokonáno, co jsi mi uložil, v ruce tvé poroučím duši svou.

Hodiny milosrdné lásky.

Syn člověka nepřišel duše zahubit, nýbrž spasit.
Lk. 9, 56.

Peklo jásá, nebe ze soucitu zakrývá svou tvář, Spasitel visí na kříži mezi nebem a zemí. Země ho odmítla, nebe dosud nepřijalo. Kdo by byl pomyslil, že takto skončí. Ježíš to tak chtěl, aby byl znamením a zárukou milosti a milosrdenství.

Kříž jest strom života hříšného lidstva; krvavě zbarvený plod na něm dává všem národům nový život: proudy milosti stékají s kříže, aby očistily všecky, kteří s důvěrou se utíkají k této koupeli spásy. Tuto pravdu, pravdu velikou a potěšující, hlásají poslední hodiny Kristova utrpení a milosrdné lásky. Milosrdnou lásku ukázal Spasitel v posledních hodinách krásně a dojemně na kajícím lotrovi — a nekajících nepřátelích.

1. Ježíš ukazuje milosrdnou lásku na kajícím lotrovi.

Kristus vše trpěl z čisté lásky k nám; chtěl nás zachrániti za každou cenu. Dal nadbytečné zadostučinění, aby nikdo nemohl pochybovati o své spáse; ukázal v posledních hodinách tolik lásky a milosrdenství, že i největší hříšník má naději na odpuštění.

S Ježíšem byli ukřižováni dva lotři, jeden po pravici, druhý po levici. Život obou byl potřísněný prolitou krví, obtížený vraždami a loupežemi, oba byli zločečení, oba patřili k vyvrhelům lidstva. Lotr na pravici používá posledních hodin života k nahlédnutí do svého nitra a návratu k Bohu. Věří v božství Kristovo, lituje svých hříchů, počíná se modliti, doznává svou vinu, spoléhá na milosrdenství Ježíšovo, a volá: „Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého" (Lk. 23, 42).

Spasitel nikdy hříšníka neodmítá, vidí-li dobrou vůli, ale tato chvíle jeho milosrdné lásky jest přímo dojemná a takořka jedinečná. Zločinec na kříži trpí zaslouženě, byl lotrem v pravém slova smyslu, žil z krádeží a loupeží, pálil a vraždil, až sestárnul. Teď pohlíží na svůj život a vidí hrůzný a odporný obraz. Srdce se chvěje úzkostí, svědomí nedá klidu, dodává si tedy odvahy, prosí: „Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého." A Spasitel? Neodmítá ho, nevyčítá hříchů, nezatracuje špinavé duše, pohlíží na kajícníka s laskavostí a pln milosrdné lásky pronáší slova milosti: „Dnes budeš se mnou v ráji." Tato odpověď nesmírně převyšuje nejsmělejší naděje ubohého hříšníka. Ještě má na těle šat zločince a z duše již vyzařuje svatební šat milosti. Jak tento hříšník v krátké době přiblížil se Bohu! Přiblížil se proto, že láska umírajícího Spasitele krví svého Srdce jej očistila, že Srdce Ježíšovo v nesmírném milosrdenství se otevřelo a hluboce poklesléhо na milost přijalo.

Jednání Spasitele s lotrem na pravici dává nám velikou útěchu. A proč velikou útěchu? Proto, že i ten nejtěžší, největší a nejodpornější hřích může Pán odpustiti. Pán může nás vysvoboditi i z největší propasti, i pro nejbídnější stav duše má spasné prostředky a účinný lék. Každému může býti odpuštěno, zpovídá-li se úplně a upřímně, hříchů svých lituje z čisté lásky k Bohu a má pevnou vůli

se polepšiti. Na Golgotě splňuje se Boží zaslíbení: „Byť byly vaše hříchy jako šarlat, jak sníh budou zbíleny; byť byly červené jak červec, jak vlna zbělají" (Is. 1, 18).

Snad někdo si říká: „Můj zločin jest větší, než abych zasluhoval odpuštění" (Gen. 4, 13). Ne tak, duše drahá, ne tak! Nevěř tomuto našeptávání! Těmi slovy hnal ďábel do zoufalství a tím do věčné záhuby bratrovraha Kaina a zrádce Jidáše a mnohé hříšníky. Pryč s malomyslností! Pohlédni na kříž, uvažuj o milosrdné lásce Spasitele, naslouchej jeho slovům: Hle, i pro tebe tekla moje krev, i pro tebe jsem umíral, i za tebe dostiučinil. Proč tedy váháš, proč si chceš zoufati? Jen odvahu, zmužilost, použij času milosti a dnů spásy. A pij z pramenů spásy! Poklekni ve zpovědnici, smiř se s Bohem! Se synem marnotratným si řekni: Vstanu a půjdu k otci svému. A vstaň a jdi! Jdi k Otci, k Bohu, Spasiteli, jenž tě toužebně a s otevřenou náručí očekává. Jeho hlava skloněna jako k polibku, ruce rozpjaté jako k obejmutí, Srdce otevřeno, abys tu nalezl bezpečné útočiště. Jen odvahu a pevnou vůli! Bůh na slova nic nedá, Bůh chce viděti skutky!

2. *Ježíš ukazuje milosrdnou lásku na nekajících nepřátelích.*

Pod křížem zástupy nepřátel. Zahrnují jej posměchem a potupou, slova jejich jako jedovaté šípy zraňují Srdce božského Trpitele. S ďábelskou ukrutností sledují bolesti své oběti podobní dravcům, kteří svou oběť tím hltavěji požírají, čím více tato v bolestech se svíjí. V srdcích těchto hyen v lidské podobě jest zatvrzelost k jeho lásce a odpor a nechuť k jeho božství.

Kdo jsou ti, kdo znesvěcují svaté okamžiky Kristovy necitelností a zatvrzelostí? Národ vyvolený, národ milovaný! Děti onoho národa, jemuž tolik dobrodiní prokázal Otec i Syn, národ, jemuž přinesl božské učení, jemuž žehnal. A necitelný lid tohoto vyvoleného národa nesnesitelně ztrpčuje poslední hodiny svému dobrodinci a Spasiteli. A právě v těchto chvílích největších bolestí a nejhroznější potupy ukazuje božské Srdce Spasitele milosrdnou lásku v nejjasnějším a nejkrásnějším světle, ve velikosti vpravdě božské: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí" (Lk. 23, 34). — To je moře, to jest oceán milosrdenství a lásky, prohlubeň nežitnosti! Dostaví-li se bolest, myslíváme obyčejně jen na sebe, k svému neštěstí stále se vracíme a snažíme se zbaviti se ho co nejrychleji a nejdříve. A Ježíš? V oceánu bolestí stará se, aby odvrátil neštěstí od svých mučitelů, kterého plně zasluhovali. Lid se na něm dopouští největšího nevděku a nejhroznější nespravedlnosti, žádá jeho smrt a svolává na sebe i děti své trest Boží; nevinně odsouzený volá k nebi o milost a slitování pro tento lid! Lid jej jako zločince na kříž přibil; Ježíš se za

ně modlí! „Otce, odpusť jim.“ Nepatř na velikost jejich zločinu, patř raději na velikost mé oběti; nedbej jejich křiku, žádají-li si mé krve, dbej spíše hlasu mé krve, který prosí za milost.

Nebeský Otec vyslyšel prosbu svého Syna; nezničil Boha vraždící město hned, dal mu ještě čtyřicet let času a příležitosti k získání milosti, jistě dosti času i příležitosti k obrácení a polepšení. Poznamenává-li evangelista, že se lid po smrti Ježíšově bil v prsa a ohromen domů se vracel, nutno i v tom viděti účinek modlitby: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“

Milosrdná láska Ježíšova neomezuje se na Golgotu a nekončí večerem prvního Velikého pátku, překročuje všecky hranice času a prostoru. Této milosrdné lásce i my děkujeme, že dosud žijeme. — I dnes jsou lidé, kteří odmítají vše, co jim slouží k spáse. Učení Kristovu nevěří, prostředky milosti pohrdají, hlasu Božího nedbají. Země jest přeplněna skutky temnosti. Býlí hříchů všude strašně bují a rozlézá se. Nevěry a pověr přibývá a s nimi valí se potopa nemravnosti a nestydatosti, požitkářství, nepoctivosti, podvodů, zločinů a vražd. Děti už nejsou požehnáním, obtíží jsou, kletbou, balastem. Z bázně před dětmi sahá se na jejich život dříve než se zrodily. Nezapomínáš, matko, že se tím pohřešuješ na svém těle a své krvi? Víš, že se stáváš vražedkyní a olupuješ dítě o milost patřiti na tvář Boží? Zapomínáš, že se snižuješ pod matku zvířecí, která plod svůj donosí, a ty, koruna tvorstva viditelného, Bohem ti svěřený život zabíjíš dříve než se zrodil? — Tak mnozí jdou světem jako nepřátelé kříže Kristova a nohama šlapou drahocennou krev vykupitelskou. Nezdá se vám, že míra hříchů dovršena, že svět Boha opouštějící a Bohu odcizený jest zralý ku pádu? A proč tedy Bůh zadržuje svou trestající ruku? Proč dopřává hříšníkům tak dlouhé doby k polepšení a pokání? Poněvadž stále zaznívá modlitba umírajícího Spasitele: „Otče, odpusť jim ...“ Denně a každou hodinu vystupuje tato prosba se stejnou silou k trůnu Božímu s oltářů našich katolických kostelů. Krvavá oběť golgotská jest a bude nekrvavě obnovována na našich oltářích až do konce světa; jest a bude obnovována jako oběť smírná za naše hříchy; při každé této oběti obnovuje Spasitel svou prosbu: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ Za tuto milosrdnou lásku máme na kolenou Spasiteli děkovati.

Kolikráte tato prosebná modlitba Pána i od nás odvrátila metlu Boží! Nahlédněme vážně do svého nitra. Kolik dní, týdnů, roků šli jsme jako nepřátelé Boží cestami hříchů! Kolikráte „Boha neposlechli, aniž mu popřáli sluchu svého; zatvrdli šíji svou a činili hůře než otcové naši“ (Jer. 7, 26). A přece nás nestihla trestající ruka spravedlnosti

Boží. Proč asi? To jest ovoce modlitby umírajícího Spasitele. Kolikráte hřešíme, když Spasitel ze svatostánku vroucně se za nás modlí! „Otče, odpusť jim"; zaslouží si trestu, ale viz mé rány, mou krev, kterou i za tyto jsem vylil, slituj se, netrestej. Hlas této lásky jest mocnější hlasu hříchu, místo spravedlnosti uplatňuje se božské milosrdenství.

Milosrdné lásce Ježíšově děkujeme za svůj život i čas ku pokání. Nezapomínejme, že Boží mlýny melou pomalu ale jistě, že Bůh dlouho shovívá, ale pak jistě a spravedlivě odměňuje a trestá. V Jerusalemě nezůstal kámen na kameni, když propásli dobu ku pokání; i čas náš ku pokání jest omezený, přijde konec, a nastane snad dříve než myslíme. Starejme se o svou duši pokud čas! Jednou by mohlo býti už pozdě. A pak na místo milosrdenství zasedne přísná spravedlnost. Nemožný obrat, nemožný návrat, nemožná záchrana! Hrozné jest upadnouti v ruce Boha živého! Proto zavčas na Srdce Spasitele. „Kéž byste poslechli dnes hlasu jeho: nezatvrzujte svých srdcí" (Ž. 94, 8). Očistme duše v opravdové svaté zpovědi, ale nehřešme více „Slavme hody (velikonoční) nikoli s kvasem starým, ani s kvasem špatnosti a nešlechetnosti, nýbrž s přesnicemi upřímnosti a pravdy" (1. Kor. 5, 8).

Hodiny přípravy na smrt.

Dokonáno jest! Jan 19, 30. Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého. Lk. 24, 46.

Nejdůležitější a nejrozhodnější chvíle života jest hodina smrti; rozhoduje o nebi a peklu, o věčném štěstí a věčných mukách. „Na které místo strom padne, na tom zůstane" (Kaz. 11, 3). Kdo miluje duši a chce ji zachrániti, musí se snažiti, aby hodina jeho smrti byla hodina milosti, krok do věčné blaženosti. Stane se tak tehdy, půjdeme-li záhy do školy Ježíšovy a učiti se od něho šťastně umírati. Vraťme se ještě jednou k posledním hodinám Spasitele, všimněme si, jak Ježíš umírá. Umírá odpoután od všeho pozemského — s vědomím věrně splněné povinnosti — spojen se svým nebeským Otcem.

1. Ježíš umírá odpoután od všeho pozemského.

Co vidíme při smrti Ježíšově? Bídu, hroznou bídu! Větší bída není ani myslitelná. Nikdy nebyl bohatý na statky pozemské, nikdy nevztahoval ruky po darech této země, nikdy srdce netoužilo po malichernostech, opovrhoval pomíjejícností tohoto světa. A přece nebyl nikdy tak chudý jako v hodině smrti. — Při narození měl aspoň jesličky a trochu slámy k odpočinku, několik plének k přikrytí nahoty, na kříži

nemá toho nejmenšího. I ten nejchudší z chudých má aspoň trochu hadrů pod hlavu a na přikrytí, Spasitel nemá ničeho, nemá „kam položiti trním korunovanou hlavu". I pro toho nejchudšího z chudých jest kousek země, kde může smrt očekávati a jeho mrtvé tělo spočinouti, Spasitel ani toho nemá. Má probodené ruce a nohy a visí na kříži mezi nebem a zemí. S kříže vidí, jak se splňují slova prorocká: „Rozděliti sobě roucha má, a o můj oděv metají los" (Ž. 21, 19). — Musel Kristus v takové chudobě umírati? Jistě nemusel tak chudě umírati ten, jenž na nebi hvězdy rozsévá a zemi květy okrašluje, jehož jest vše, co máme. „Hospodinova souš jest i s tím, co ji plní, pevnina a všichni, kteří sídlí na ní" (Ž. 23, 1). Vše jest jeho majetek, vše má k disposici, ve svých rukou má bohatství země i poklady nebe. Všeho se zřekl: dobrovolně volil chudobu, dobrovolně umírá jako nejchudší. I od své nejmilejší a nejdražší matky se odpoutal, svěřiv ji svému miláčkovi. Zbaven všech pozemských pout umírá klidně, smrt jest mu lehkou, vykoupením z útrap a bolestí, přestupem z ciziny slzavého údolí do požehnaných niv nebeských, vstupem k Otci, od něhož vyšel. Od Krista se učíme, co činí smrt lehkou. Jest to odpoutání duše ode všeho pozemského. Čím těsněji s nějakou věcí srosteme, čím více k nějakému předmětu přilneme, tím bolestnější jest odloučení. Neradi se zříkáme toho, co milujeme žárem svého srdce, na čem lpíme celou duší, a, musíme-li se přece odloučiti, působí to bolest. Co jest smrt? Odloučení od všeho, co jsme měli. Co béře smrt? To nejmilejší a nejdražší. Hořká jest smrt pro toho, kdo přilnul celým srdcem k věcem pozemským, a to jest důvod, proč mnozí nechtějí o smrti ani slyšeti. „O smrti, jak jest hořká vzpomínka na tebe člověku, který požívá pokoje ve svých statcích" (Sir. 41, 1). Má-li smrt býti krokem k Otci, musíme napodobiti příklad Ježíšův a dbáti jeho napomenutí: „Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno" (Mt. 6, 33). Odpoutati musíme svá srdce, svou lásku od věcí pomíjejících! Přirozeně, že se musíme starati i o věci pozemské, hledati existenci, otec musí se starati o rodinu, což bývá spojeno, hlavně v našich dobách, s velikými starostmi, ale jest zcela něco jiného starost o život a přilnutí k věcem pozemským!

Lne-li srdce k penězům a statkům, zanedbáváme-li pro majetek a zisk náboženských povinností, svádí-li lakota k nepoctivosti, nespravedlnosti a necitelnosti, pohlížejme často na kříž s chudičkým Spasitelem. Jak málo cenil statky tohoto světa! Znal lépe než my jejich cenu. A my bychom pro ně chtěli zahubiti duši? Chtěli bychom srdce připoutati k tomu, čím náš Spasitel pohrdal? Odumřeme-li zemi již v životě, abychom shromažďovali poklady, které si poneseme do věčnosti, bude i nám smrt lehkou.

2. *Spasitel umírá s vědomím věrně splněné povinnosti.*

Stane-li člověk u konce života, ocitá se na prahu věčnosti a u stupňů trůnu, na nějž dal věčný Soudce napsati: „Vydej počet ze své správy" (Lk. 16, 2). To znamená: o celém svém životě, o slovech, myšlenkách, žádostech a skutcích, o tom, jak jsi konal své povinnosti, o svých ctnostech i nectnostech; čeká nás tedy veliká a těžká zodpovědnost. — I umírající Spasitel uvažoval, v přemíře bolestí, ve smrtelném zápasu duch jeho obíral se velikým posláním, které mu Bůh svěřil. Výsledek vyzněl ve slova: „Dokonáno jest!" Na svůj život pohlížel s klidem a svatou radostí; ničeho nezameškal, vše učinil, co mu nebeský Otec uložil. Dokonal veliké dílo vykoupení, smířil lidstvo s Bohem, překlenul propast mezi Bohem a lidmi, vše, co moudrost Boží vymyslila, spravedlnost a láska vyžadovaly, bylo dokonáno. „Dokonáno jest!" S Otcovým polibkem míru na čele klidně umírá! Kéž bychom i my tak umírali! Kéž by život náš končil nejkrásnějším akordem: Dokonáno jest!

I my tak jednou můžeme zvolati. A kdy tak smíme zvolati? Bude-li náš život podle života Ježíšova přípravou na smrt, splníme-li za svého pozemského života vše, co Bůh nám určil a k čemu nás povolal, budeme-li žíti podle víry, Boha opravdu milovati, tuto lásku projevovati svědomitým zachováváním jeho přikázání, budeme-li povinnosti svého stavu a povolání věrně plniti. Dokonáno jest! Vykonal jsem vše, co bylo mojí povinností. Blaze ti, budeš-li moci jednou tak s klidem a radostí zvolati; blaze ti, objevíš-li se před soudnou stolicí Boží s klidným svědomím a vědomím věrně splněných povinností. Blaze rodičům, kteří dětem byli tím, čím jim podle vůle Boží býti měli. Dobrá, svědomitá, křesťanská výchova vyžaduje mnoho námahy a připravuje mnoho bolestí a zármutku, ale jednou přijde hodina odchodu, přijde pokoj věčný, který provázeti bude láska, vděčnost a modlitba těch, které vám Bůh svěřil, které jste pro něho vychovali a žádného z nich neztratili. Blaze těm, kteří svědomitě plní své povinnosti z lásky k Bohu, denně nesou břímě svého povolání jako opravdoví křesťané. I jim nastane večer života a odpočinek v náručí toho, jenž jim byl silou a útěchou. Blaze trpícím a nosičům křížů, jsou-li trpěliví a odevzdaní do vůle Boží, až pro ně Bůh pošle smrt jako ji poslal pro Syna svého. Utrpení promění se v radost, vzdechy v jásot, z údolí slz a vyhnanství vejdou do blažených příbytků, jež Bůh připravil těm, kteří jej milují.

3. *Ježíš umírá spojen se svým nebeským Otcem.*

Umírající Spasitel ukončuje život tím nejšlechetnějším a nejsvětějším, modlitbou; modlí se za své nepřátele, utíká se k Bohu o pomoc ve své opuštěnosti, když smrt klade ruku na tělo jeho volá: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého."

„Otče!" Kolikráte vyslovil ve svém životě to sladké jméno! Teď, když se duše chystá opustiti tělo, teď, když se blíží veliký okamžik smrti, vyslovuje ještě jednou toto svaté jméno. „Otče!" Otci byla duše zasvěcená od prvního okamžiku života, pro Otce po celý život čistou a neposkvrněnou zachována, Otci na konci života jako drahocenný dar v oběť dána. V těchto slovech umírajícího Spasitele jest všecka láska a důvěra, celá oběť. Hrozný trest uložil nebeský Otec jednorozenému Synu za naše hříchy, v poslední chvíli odepřel svou pomoc, ve spravedlivém hněvu nad hříchy lidstva vystřelil šípy bolesti a hořkosti, aby proklály jeho ruce a nohy, tělo od paty až po temeno ranami posely, a přece Syn jen Otci odevzdává duši svou: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého."

Jest myslitelná a jest někde větší láska, plnější odevzdanost do vůle Boží, pevnější důvěra? Doufal Spasitel marně? Nejlepší odpověď dává nedělní ráno velikonoční, království slávy, kde Ježíš sedí na pravici Boží, jásavé a velebné zpěvy andělů a svatých: „Tomu, jenž sedí na trůně, a Beránkovi chvála a čest i sláva a moc na věky věků." (Apok. 5, 13). Jak vzácný příklad pro křesťanské a bohumilé umírání!

V hodinu smrti, kdy vše opouštíme a všichni opouštějí nás, zůstává jen jediný těšitel a pomocník, věčný Otec na nebi. V jeho ruce chceme i my poručeti své duše. Ty ruce nás stvořily, chránily a nosily, ty nás přenesou přes propast, která dělí čas od věčnosti, ty nás také uvedou do království věčného pokoje. Lepším rukám jich svěřiti nemůžeme. Blaze nám, je-li Pán a Král věčnosti v hodinu smrti skutečně naším Otcem. Kdy to bude? Budeme-li ho v životě rádi a ochotně poslouchati, milovati, smíříme-li se s ním upřímnou svatou zpovědí, spojíme-li se s jeho Synem ve svatém přijímání. V jednotě s Ježíšem jsme dítkami Božími, Otec má v nás zalíbení, pak možno volati: Otče, v ruce tvé poroučím duši svou.

Končíme postní rozjímání. Od umírajícího Spasitele jsme se učili hřích nenáviděti, k Bohu lnouti a v jeho milosrdnou lásku důvěřovati, učili jsme se i trpělivosti a odevzdanosti do vůle Boží. To jest cesta vedoucí do nebe. Tou cestou šel Spasitel, tu cestu nám doporučil s napomenutím: „Chceš-li do života vejíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mě." Kéž by veliký Vítěz golgotský získal i naše srdce! Získal svou láskou, svou milostí, svým příkladem. S ním bychom statečně bojovali, bolesti trpělivě snášeli, šťastně umírali a jednou s ním i věčně kralovali!

Co praví Velký pátek?

Ejhle, dřevo Kříže, na němž Spása světa pněla.

Velký pátek! Den smrti našeho Spasitele. Církev svatá vede nás k lůžku mrtvého Spasitele a volá: „Ejhle, dřevo Kříže, na němž Spása světa pněla!“ Ke kříži máme vzhlížeti, na Spasitele patřiti, s vděčným srdcem za vykoupení děkovati. Na Kříži Spása světa. Na kříži stává se Ježíš naším Spasitelem, poněvadž tu odpykává naše hříchy, svou smrtí působí vykoupení, jehož ovocem naše blaženost v nebi. Příčina jeho bolestí jsou naše hříchy, máme tedy povinnost jich litovati; smrt Kristova vinu zahladila, máme tedy plnou důvěru v odpuštění, hřešíme-li. Smrt Ježíšova ukončila jeho utrpení, předpoklad vzkříšení jeho a věčné slávy v nebi; i naše utrpení, předpoklad slávy a odměny, se skončí. Velký pátek káže: srdcím lítost — hříchům odpuštění — vysvobození z muk a námah.

1. Velký pátek káže srdcím lítost.

Patří k tomu jistě hodně chladu, necitelnosti a surovosti, zůstáváme-li chladnými a necitelnými při pohledu na člověka, jenž jest nešťastný naší vinou. Lidská spravedlnost vede vraha k mrtvole zavražděného, doufajíc, že se zločinec při pohledu na mrtvolu zachvěje a dozná. Obyčejně zločinec nesnese pohledu na mrtvolu, pocítí lítost nebo aspoň hanebnost svého činu a dozná, jak a proč zločin spáchal.

I my stojíme před mrtvým mužem; zabila jej lidská zloba a nenávist, ale i my všichni jsme zavinili jeho smrt: „On byl raněn pro hříchy naše, roztlučen pro nepravosti naše; tresty pro naši spásu na něho dolehly, a jeho jizvami jsme uzdraveni“ (Is. 53, 5). Ano, naše hříchy byla ona příšera, která Ježíše ranami posela, na kříž přibila a usmrtila! Uvažujme o hříchu a jeho souvislosti s utrpením Páně.

Vše, co máme, dostali jsme od Boha (1. Kor. 4, 7), a přece se rádi vynašíme, zakládáme si přespříliš na svém stavu, přeceňujeme svůj rozum, vědomosti a výkony, jako by vše bylo jen a jen naše dílo a jen a jen naše zásluha. Pohrdáme rádi bližním, stojí-li společensky nebo majetkově o jediný přísel níže. Motivem našich řečí a skutků přečasto bývá jen touha blýsknouti se. Pro tuto naši pýchu visí Spasitel na kříži, jest proto „ke hříšníkům čítán“, proto jest „pohanění lidí a povrhel chátry“.

Chudý, nevýslovně chudý visí na kříži; nemá, čím přikrýti svou nahotu, kam hlavu položiti. To pyká za lidskou lakotu a hrabivost. Tato hříšná lačnost peněz a statků ovládá srdce přemnohých lidí, kteří ve službě peněz nikoho nedbají a nebojí se ani podvodu a vykořisťování bližního. Pro lakotu mnohých jest Ježíš tak chudý. Co vytrpěl ubohý Spasitel, když

jeho stud byl tak surově zlotřilou cháskou urážen! Kdo se tak hrozně na něm provinil? Zdánlivě židé a žoldnéři, ve skutečnosti hříchy nemravnosti, židé a žoldnéři byli jen nástroj oněch hanebných hříchů, které „nemají mezi věřícími ani býti jmenovány" (Ef. 5, 3). Spasitel pykal za lidskou nestydatost v řeči, v módě, za smyslnost, která se v bahně válí, duši poskvrňuje, „z chrámu Ducha Svatého" činí příbytek „ducha nečistého". A kolik lidí otročí těmto neřestem!

Spasitel volá s kříže: „Žízním." A odpověď? Houba s octem! „I nasadili na yzop houbu plnou octa a podali ji k ústům jeho" (Jan 19, 29). Tu pyká za hříchy nestřídmosti a požitkářství, za hříchy těch, jejichž „bohem břicho jest". Nesmírná žízeň Spasitelova jest dílo oné nezdrželivosti v jídle a pití, která nezná mezí, zdraví podkopává, život zkracuje a mnoho neštěstí a bídy přináší rodinám i národům. Tento hřích zhanobuje lidskou důstojnost a snižuje pod zvíře.

„Jako ovce na porážku vedená, a jako beránek před tím, kdo stříhá, němý bývá, neotevřel úst svých." Tiše snáší převeliké bolesti, které mučí tělo i duši. Přáteli zrazen, zapřen a opuštěn, nepřáteli falešně obviněn, zbabělým soudcem nespravedlivě odsouzen, lidem posmíván visí Svatý a Čistý na kříži krví zalitý, samá rána a modřina a oteklina, a trpí nevýslovně. Mohl kdykoli s kříže sestoupiti, nepřátele zničiti, nečiní toho, modlí se za ně. A proč to vše činí? Chce pykati za naši netrpělivost v utrpení, za naši touhu po pomstě, za naše nepřátelství a dáti příklad opravdové lásky k nepřátelům.

Snad mnozí z nás se často provinili leností, zanedbáváním dobrého, nekonáním povinností. Jak jest náš život v tomto ohledu chudičký na dobré skutky a zásluhy pro nebe. A teď pohleďme na umírajícího Spasitele! Vytrvává na kříži v bolestech, které každou minutou stoupají; vytrvává, že to vůle nebeského Otce a také proto, aby nás vykoupil a získal pro nás nesmírně bohatý poklad zásluh. A teď se podívejme na svůj život. Co shledáváme? Nesmírně mnoho myšlenek, žádostí, slov a skutků, které spolupůsobily a zavinily přemíru utrpení Kristových. Chceme-li býti upřímní sami k sobě, musíme při pohledu na mrtvého Spasitele doznati: Tu jest i moje dílo! Můj dobrý Spasiteli, i já zavinil tvé bolesti, tvé tělo bičoval, trním korunoval, na kříž přibíjel a usmrcoval. Jak jsem mohl s tebou tak necitelně jednati, když jsi mi nikdy neublížil, dobrodiními mě zahrnoval, nesmírně miloval. Chtěl jsi mě šťastným učiniti a já? Vrhal tě do moře bolestí! Chtěl jsi mi život dáti a já? Připravoval tvoji smrt! Můžeme zůstati bez lítosti při podobných úvahách? Pak-li ano, dopadá to s námi špatně. A proč? Poněvadž máme srdce tvrdší skal, které při smrti Páně pukaly, necitelnější slunce, které se zatmělo, uzavřenější hrobů, které se otevíraly, pak třikráte běda

nám, neboť platí nám výrok Kristův: „Neplač nade mnou, nýbrž sám nad sebou.“ Vzbuďme dnes u paty kříže lítost nad hříchy, lítost upřímnou a s lítostí i pevné předsevzetí nikdy již těžce nehřešiti. Prosme vroucně Spasitele za potřebnou milost.

2. *Velký pátek káže hříchům odpuštění.*

Bez Velkého pátku smutně by to s námi dopadalo. S hříchy svými museli bychom jíti světem, s nimi umírati, s nimi stanouti před věčným Soudcem, život náš byl by putováním do věčné záhuby. Lidstvo zhřešilo, ale nemohlo samo hříchu a následků jeho se zbaviti; před Bohem vinu na vinu hromadilo, ale nemohlo jí odčiniti. „Vždyť nelze vykoupiti bratra ni sebe, nemožné výkupné Bohu zaň zaplatiti, nelze dát výkupné za svůj život, byť by se plahočil člověk věčně, by mohl dále žít ustavičně“ (Ž. 48, 8—10). Naším údělem byly by tedy jen a jen muky.

A co káže Velký pátek? Tento vážný den volá lidstvu: Ejhle, dřevo Kříže, na němž Spása světa pněla! Co nemohli vykonati ani lidé ani sborové andělští, vykonal ten, jenž opuštěný a v bídě visí na kříži. Syn stejné podstaty s věčným Otcem sestoupil na zemi, přijal lidskou přirozenost, spojil ji nerozlučně se svým božstvím, vzal na sebe vinu lidstva jakoby sám zavinil a konal, co lidé zavinili a konali: „Toho, jenž hříchu nepoznal, učinil pro nás hříchem, abychom my stali se v něm spravedlností Boží.“ Očistiti lidstvo od hříchů a ozdobiti je leskem spravedlnosti před Bohem bylo dílo přetěžké, krvavé. Podle sv. Tomáše Akvinského stačila k usmíření božské spravedlnosti jediná kapka krve Kristovy, ale nestačila jeho lásce a jeho touze naplniti důvěrou všecky lidi, i největší hříšníky. Kristus chtěl prolíti svou krev do poslední kapky v nejhroznějších mukách na důkaz své nesmírné lásky k nám.

Padlého může zachrániti jen důvěra, neboť po prostředcích spásy sáhne jen ten, kdo má důvěru. Ježíš prolil svou krev do poslední kapky a přece mnozí říkají: Můj hřích (zločin) jest větší, než abych zasluhoval odpuštění. Co by říkali, kdyby Kristus obětoval jen jedinou kapku krve? Důvěra lidí byla by podrobená zkoušce, málo kdo by obstál. Mnozí zase by říkali: Moje hříchy jsou tak veliké, četné a těžké, že nemůže stačiti jediná kapka krve na jejich smytí.

Co ukazuje Velký pátek? Člověka s hlavou trním korunovanou, jehož ruce i nohy probodeny, na němž „od paty do temene nic není zdravého“; trpitele, jenž „jest spíše červ než člověk, pohanění lidí a povrhel chátry“. Tento „muž bolesti“ není pouhým člověkem, jest to Bohočlověk v jedné osobě; trpitel na kříži za nás a naše hříchy jest Syn Boha živého, každá kapka jeho krve má tedy cenu nekonečnou.

Stačí-li jediná kapka krve Kristovy k našemu vykoupení, pak jeho přemíra utrpení jest pro nás „hojná spása" (Ž. 129, 7). „V něm máme vykoupení skrze krev jeho, odpuštění hříchů podle přebohaté milosti jeho" (Ef. 1, 17). To jest tedy kázání Velkého pátku: smíření s Bohem, odpuštění hříchů!

„Byvše v nelásce, byli jsme smířeni s Bohem smrtí Syna jeho" (Řím. 5, 10). Od prvního Velkého pátku máme všichni plné právo doufati v záchranu duše i kdyby hříchy naše „volaly k nebi o pomstu", neboť mnohem více a hlasitěji volá krev Beránka na Golgotě zabitého o milost a slitování. Kdyby hříchů bylo tolik, co je písku v moři, není důvodu k zoufalství, mnohem četnější jsou kapky prolité krve Beránkovy. Na kříži vytrysknul pramen, který umývá každou, i tu nejšpinavější duši. Stačí „umýti roucho své v krvi Beránkově" (Apok. 22, 14) a duše tvá „bude nad sníh zbílená". Tato slova nejsou fráse, tuto útěchyplnou pravdu nejlépe a nevývratně dokazuje království nebeské slávy. Co v něm vidíme? Světce každého věku, stavu, pokolení. Sv. Jan na ostrově Patmu směl nahlédnouti na požehnané nivy vyvolených. Píše o tom: „Potom jsem uviděl zástup veliký, jehož spočítati nikdo nemohl, ze všech národů a pokolení a kmenů i jazyků, ani stojí před trůnem a před Beránkem oděni v roucha bílá a mají palmy v rukou svých; a volali hlasem velikým řkouce: Spása Bohu našemu, jenž sedí na trůně, a Beránkovi" (Apok. 7, 9—10). Všichni ti nebyli na zemi po celý život svatými. Rozhodně „na horu Hospodinovu smí vystoupiti jen, kdo má nevinné ruce a čisté srdce" (Ž. 23, 4), t. j. stojí Bohu nejblíže ti, kteří v křestní nevinnosti odešli. Tito šťastní netvoří většiny svatých: většina těch, kteří obývají příbytky Boží, často v životě pochybila. Mnozí a mnozí daleko zašli „od cest Hospodinových" (Ž. 17, 22), a často hluboce poklesli, na př. cizoložník a vrah David, lotr Dismas, veřejná hříšnice Magdalena, Petr. — A jak to přijde, že nyní „stojí před trůnem a Beránkem oděni v roucha bílá?" Bůh sám odpovídá: „Umyli roucha svá a zbílili je v krvi Beránkově" (Apok. 7, 14), t. j. čerpali z těch pramenů, v nichž uložil Spasitel plody svého utrpení a své smrti. Krev na Golgotě zabitého Beránka je očistila od hříchů, smířila s Bohem, nebe jim otevřela. To praví Velký pátek. Jak zní tedy jeho kázání? Ježíš zadostučinil za naše hříchy; dostává se tedy odpuštění hříchů, i těch nejtěžších, každému, kdo se z nich úplně a upřímně vyznává a opravdově jich lituje z lásky k Bohu; tím jest hříšník s Bohem smířen a dostává Boží milost.

Je-li Velký pátek den bolesti a smutku, jest i dnem pokoje a naděje, neboť smrt Kristova zničila nepřátelství mezi lidmi a Bohem a postavila most, kterým můžeme přejíti z údolí slzavého k nebeským výšinám. Na Kříži visela Spása světa.

Nezapomínejme tedy spásu hledati na kříži a u kříže. I když — Bůh to nedej — padneme a snad i hluboce padneme, nezoufejme, rychle ke kříži, v kříži záchrana a spása. Čerpejme z pramenů Spasitelových, umývejme duše v krvi Beránkově a budou nad sníh zbílené. Hříšníci, nezoufejte, jen odvahu, zmužilost, pokoru, lítost a dobrou vůli!

3. *Velký pátek káže klid a vysvobození z utrpení a námah.*

Čím byl celý život Spasitelův? Nepřetržitý řetěz utrpení a námah. Prvním místem odpočinku chlév, posledním kříž; první hodinou života bída a opuštěnost, poslední bída a utrpení. A co bylo mezi těma dvěma body života? Práce, modlitba, nevděk, zneuznání, pronásledování, podezřívání. Čím více se přibližovala hodina jeho utrpení a našeho vykoupení, tím více dmuly se vlny jeho utrpení, tím více burácela bouře zloby, nenávisti a hněvu. Ranami posetý, samá rána a modřina a oteklina, pohanění lidu a vyvrhel chátry, visí na kříži a zápasí se smrtí. Krev stéká na zemi, údy bolestí se chvějí. Obraz bídy, jaký není jinde k spatření. Tak strašně trpí před očima svého lidu. Okolo třetí hodiny volá: „Dokonáno jest!" „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého." A nakloniv hlavu, vypustil duši.

Kristus umřel. Dokonán krvavý zápas mezi nebem a zemí na výšinách Golgoty, jest dokonáno, Spasitel dotrpěl. Konec všemu utrpení, nastává svatý klid. I náš život jednou skončí a s ním boje, utrpení, nastane klid.

Práce, nesení křížů a utrpení jsou úděl lidí na zemi. „Člověk, který ze ženy se rodí, krátce žije, a sycen jest mnohými bědami" (Job 14, 1). Jeden má těch běd více, jiný méně, bez křížů není nikdo. Jediné dítě bylo bez hříchu, ale nebylo bez ran. Dopustí-li Bůh utrpení, sesílá-li kříže, jen vytrvalost a zmužilost, Bůh nezkouší člověka nad jeho síly a ještě dává milost. Jednou přijde chvíle kdy i utrpení a kříže přestanou.

Golgota učí ještě více. V temnou noc Velikého pátku probleskuje již jitřenka nedělního rána velikonočního: ten, jenž na kříži umírá, třetího dne vstane z hrobu jako Vítěz nad smrtí a peklem a dostane odměnu poslušnosti. Utrpení a smrt Kristova byly předpodklad a příprava na radostné vzkříšení, slavné nanebevstoupení a věčný triumf po pravici Boží v království slávy. „Zda-li nemusel to Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své?" (Lk. 24, 26).

Vše, co nás bolí, k zemi sráží, vzdechy vynucuje, jednou skončí, ale má býti pro nás i pramen zásluh a věčné odměny. Kdo jest spojen se Spasitelem milostí posvěcující a utrpení svá snáší v duchu jeho a z lásky k němu, tomu utrpení stávají se žebříkem k nebi; na věčnosti budou naším bohatstvím, pramenem naší oslavy. Nebeské světlo s kříže osvětluje práci a bolesti.

Ve tmě nemůžeme rozeznati padělky od pravého zlata a drahokamů, jejich cenu poznáváme v jasném slunečním světle. Časná utrpení jsou drahokamy pro věčnost. Ve shonu světa nepoznáváme jejich pravé ceny, proto se jich chceme za každou cenu zbaviti, odhazujeme je, teprve ve slunci věčnosti poznáme jejich cenu, přesvědčíme se, jak Bůh s námi dobře smýšlel, když cestu životní posypal trním a na ramena vložil kříž. Kristovo utrpení zasloužilo našemu utrpení nadpřirozenou cenu a nárok na odměnu. Proto nezoufati, nemalomyslněti! Trpíme-li s Kristem, budeme s ním i oslaveni. Nesme kříž jako Ježíš, umírejme na kříži jako Ježíš, a dostaneme odměnu, kterou přislíbil těm, kteří jej milují. Ejhle, dřevo Kříže, na němž Spása světa pněla!

Člověk mnohdy hledá spásu daleko od kříže, hledá ji ve statcích a penězích, a před soudnou stolicí Boží nemá ničeho v ruce a řítí se do věčné propasti; hledá ji v požitcích života, v ukojení vášní, a na prahu věčnosti musí doznati: „Zbloudili jsme tedy s cesty pravdy, světlo spravedlnosti nesvítilo nám, slunce moudrosti nevzešlo nám“ (Moud. 5, 6); hledá ji v lesku pozemské slávy, v upokojení ctižádosti, a přesvědčí se, že „kdo se povyšuje, bude ponížen“, neboť „kde pýcha, tam také zahanbení“ (Přísl. 11, 2).

Vše, co nemá stop kříž nesoucího Spasitele, vede do neštěstí a záhuby. Jedině v kříži jest spása. Pohleďme v oči trpícího Spasitele a srdce bude naplněno lítostí nad hříchy. Kde lítost, tam také slitování a milost. S kříže tekou prameny přesvaté krve, která smývá každou špínu duše.

I vy všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, kteří sténáte pod břemenem útrap, námahy a prací, pohlížejte ke kříži! Spasitel hlásá pokoj a vysvobození ze všech útrap a odměnu za každý kříž. On jediný jest záruka spásy, On spása pro čas i věčnost.

OBSAH.

Hodiny největší bolesti 3

Hodiny největší opuštěnosti 8

Hodiny nejhlubší potupy 12

Hodiny největší odevzdanosti . . . 16

Hodiny milosrdné lásky 21

Hodiny přípravy na smrt . . . 25

Co praví Velký pátek? 29

V tisku modlitební kniha:

SPÁSA DUŠE

Upozorňujeme na tuto novinku!

Přihlášky přijímá:

Nakladatelství

Kropáč a Kucharský

Praha I. - Konviktská 5 n.

Čtěte! Objednejte!

*Škola a náboženství.
Matka vychovatelka Kč 2·20.
*Dětem i rodičům Kč 10·—.
*Spasitel přichází Kč 4·—.
*Přítel Kristův Kč 6·—.
*Věrnost Spasiteli Kč 4·—.
Kristus a dítě. Promluvy Kč 4·50.
*Ve vážné chvíli Kč 6·—.
*Bůh a příroda Kč 5·—.
*Kněz a lid Kč 3·—.
Naše radost a štěstí Kč 8·—.
*Ze života pro život Kč 4·—.
Hrdinové ctnosti Kč 8·—.
Modlitba Páně Kč 8·—.
Promluvy k I. sv. přijímání (22 promluv) Kč 10·—.
Biblické ženy a katolická dívka Kč 6·60.
Srdce Ježíšovo zdrojem útěchy. 30 kázání Kč 9·—.
*Modlitby pro školní mládež Kč 5·—.
*Příručka katolického dítěte Kč 4·—.
*Katolík a katolická církev Kč 13·—.
*Katolické kněžství a jeho veliký význam v moderní době Kč 4·—.
Nejsvětější srdce Ježíšovo. Kázání Kč 8·—.
*Dějiny církve dokazují její vyšší poslání Kč 4·—.
Ss. Eucharistia. Modlitby a poučení Kč 8·—.
Rodina v záři božského Srdce Kč 6·—.
*Nejkrásnější vzor křesťanského života. Májová kázání Kč 12·80.
*Kristus-Král. Kázání Kč 8·—.
Moderní svět a katolická církev Kč 8·—.
*Kristovo sociální království. Kázání Kč 14·—.
*Svatyně Krista Krále ve Vysočanech Kč 10·—.
*Pozdravení andělské. Májové promluvy Kč 15·—.
Posila duše. Modlitba a poučení pro katolický lid Kč 15·—.
*Boj proti Kristu. Postní kázání Kč 5·—.
*Výchova dětí a rodičů Kč 8·—.
*Tajemství posvátného růžence a moderní doba Kč 8·—.
Nejsvětější Srdce Ježíšovo. Výklad litanie Kč 12·—.
*Pomocnice v každý čas. Májové promluvy nedělní Kč 4·—.
Nedělní kázání o Kristu Kč 16·80.
*Ukřižovaný Kristus Král. Postní promluvy. Kč 5·—.
*Potěšení zarmoucených. Májové promluvy nedělní Kč 5·—.
*Praktická úcta Srdce Ježíšova. Promluvy pro první pátky (neděle) v měsíci Kč 4·50.
Láska srdce Ježíšova Kč 10·—.
Poslední hodiny Spasitele Kč 4·50.